

การวิเคราะห์การยอมรับในตัวผู้นำทางการเมือง
และการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การศึกษาเรื่องผู้นำศาสนาอิสลามกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นเพื่อต้องการทราบว่าคนในชุมชนมุสลิมได้ยอมรับในตัวผู้นำของชุมชนของตนมากน้อยเพียงใด บุคคลที่เป็นผู้นำศาสนาอิสลามมีปัจจัยอะไรที่สำคัญที่ผลักดันให้ผู้นำศาสนาอิสลามขึ้นเป็นผู้นำชุมชน หรือมีคุณสมบัติพิเศษอะไรที่แตกต่างจากประชาชนทั่วไปอย่างไร เพื่อจะได้ทำการอธิบายว่าการยอมรับในตัวผู้นำ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลามมีระดับมากน้อยเพียงใด

อนึ่งการวิเคราะห์การยอมรับในตัวผู้นำและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์จะแยกพิจารณาออกเป็น 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้นำศาสนาอิสลามในด้านต่าง ๆ
- ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เกี่ยวกับการยอมรับในตัวผู้นำศาสนาอิสลาม
- ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เกี่ยวกับการมีอิทธิพล แรงจูงใจ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม

สถานการณ์ของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดไว้ 4 เขต คือ เขตมีนบุรี เขตบางกะปิ เขตพระโขนง และเขตหนองจอก เมื่อพิจารณาจากจำนวนประชากรและ

จำนวนมัสยิดแล้ว จะมีจำนวนมากกว่าเขตอื่น ๆ ของกรุงเทพมหานคร ในประเด็นนี้อาจไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้นำศาสนาอิสลาม เนื่องจากอิหม่าม คอเต็บ บิหลัน กรรมการมัสยิด ได้ลาออกจากตำแหน่ง ซึ่งจะมีสัปบุรุษในมัสยิดนั้น ๆ รักษาการแทนตำแหน่งที่ว่าง ก็จะสามารถได้ข้อมูลไม่ได้รับผลเต็มที่เท่าที่ควร ซึ่งจากข้อมูลทั้งหมดที่สำรวจมาได้นั้นสามารถพิจารณาได้ดังนี้ (โปรดดูข้อมูลตารางที่ 5.1 ประกอบ)

1. ภูมิภาคของมัสยิดที่สังกัด ได้พิจารณาจากความมากน้อยของแต่ละเขตที่มีชุมชนอิสลามอยู่อย่างหนาแน่นมากน้อยเพียงใด จากการสำรวจมัสยิดต่าง ๆ พบว่า เขตหนองจอกซึ่งมีชุมชนมุสลิมอยู่หนาแน่นมากที่สุดสำรวจได้ จำนวน 33 มัสยิด (ร้อยละ 26.6) เขตพระโขนงและเขตบางกะปิ สำรวจได้จำนวนเท่า ๆ กัน คือ 32 มัสยิด (ร้อยละ 25.8) ส่วนเขตมีนบุรีสำรวจได้น้อยที่สุด คือ 27 มัสยิด (ร้อยละ 21.8)

2. ตำแหน่งทางศาสนาอิสลาม ซึ่งได้แบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม คือ อิหม่าม คอเต็บ บิหลัน และกรรมการมัสยิด จากการสำรวจ พบว่า ผู้ตอบที่ดำรงตำแหน่งอิหม่าม มีจำนวนมากที่สุด 52 คน (ร้อยละ 41.9) รองลงมาได้แก่ กรรมการมัสยิด จำนวน 31 คน (ร้อยละ 25.0) คอเต็บ จำนวน 28 คน (ร้อยละ 22.6) ที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ บิหลัน จำนวน 13 คน (ร้อยละ 10.5) ซึ่งในการวิจัยนี้ผู้วิจัยให้ความสำคัญแก่อิหม่ามมากที่สุด เพราะเป็นผู้นำศาสนาอิสลามอันดับแรก เนื่องจากอิทธิพลต่าง ๆ จะขึ้นอยู่กับอิหม่าม ส่วนตำแหน่งอื่นมีความสำคัญรองลงมาจากอิหม่าม

3. อายุ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้นำทางศาสนาอิสลาม มากกว่าร้อยละ 80 จะเป็นผู้ที่มีอายุมาก กล่าวคือ อายุตั้งแต่ 51-60 ปี มีจำนวนมากที่สุด 41 คน (ร้อยละ 33.1) รองลงมาอายุ ตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป มีจำนวน 36 คน (ร้อยละ 29.0) อายุ 41-50 คน จำนวน 27 คน (ร้อยละ 21.8) ส่วนคนหนุ่มที่ดำรงตำแหน่งผู้นำทางศาสนาอิสลาม มีจำนวนเล็กน้อยเท่านั้น คือ อายุ 20-30 ปี มีจำนวน 4 คน (ร้อยละ 3.2) และ อายุ 31-40 ปี จำนวน 16 คน (ร้อยละ 12.9) สาเหตุที่ผู้ดำรงตำแหน่งผู้นำทางศาสนาอิสลามมีอายุมาก เป็นเพราะว่าเป็นผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับศาสนาอิสลามและเป็นที่เคารพนับถือของชุมชน

4. ระดับการศึกษา ผู้นำศาสนาอิสลามส่วนมากจบการศึกษาระดับประถมศึกษา มากที่สุด จำนวน 89 คน (ร้อยละ 71.8) รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 24 คน (ร้อยละ 19.4) มีส่วนน้อยที่จบการศึกษาในระดับสูง เช่น จบการศึกษาระดับอาชีวศึกษาชั้นสูง จำนวน 3 คน (ร้อยละ 2.4) และที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีจำนวน 8 คน (ร้อยละ 6.5)

จะเห็นได้ว่าการศึกษาของผู้นำศาสนาอิสลามส่วนมากจะมีการศึกษาค่อนข้างต่ำ และไม่ค่อยสนใจการศึกษา ส่วนมากจะจบการศึกษากาตังคับระดับประถมศึกษา แต่จะสนใจเกี่ยวกับการศึกษาทางศาสนาอิสลามมากกว่า ประกอบกับส่วนใหญ่แล้วตำแหน่งผู้นำทางศาสนาอิสลามเป็นผู้ที่มีอายุมาก ในสมัยก่อนก็ไม่ค่อยมีผู้นิยมการศึกษากาตังคับในระดับสูง ๆ ขึ้นไป ส่วนใหญ่เพียงแต่ให้พอรู้อ่านออกเขียนได้ก็พอแล้ว ประเด็นนี้จึงเกิดปัญหาได้ว่าการที่ได้รับการศึกษากาตังคับต่ำนั้น ความคิดทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำด้วย

5. อาชีพ ในส่วนนี้เป็นการสอบถามถึงอาชีพของผู้นำแต่ละคนว่า ก่อนที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้นำทางศาสนาอิสลามนั้น เคยมีอาชีพอะไร จากการสำรวจ พบว่า โดยทั่วไปแล้วอาชีพของผู้นำศาสนาอิสลามส่วนใหญ่จะเคยประกอบอาชีพอิสระ เนื่องจากเป็นผู้ที่ไม่ติดต่อกับทางราชการมากนัก เช่น รับจ้าง ทำนา ช่างตัดผม ก่อสร้าง ค้าขาย ธุรกิจ เป็นต้น มีจำนวนมากที่สุด 77 คน (ร้อยละ 62.1) รองลงมาเคยเป็นครูสอนศาสนา จำนวน 29 คน (ร้อยละ 23.4) มีส่วนน้อยที่เคยเป็นข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 11 คน (ร้อยละ 8.9) กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน หรือกรรมการชุมชน จำนวน 7 คน (ร้อยละ 5.6)

ในประเด็นนี้อาจจะพิจารณาได้ว่า อาชีพส่วนตัว ซึ่งมีความรู้ทางด้านศาสนาพอสมควรได้รับการเลือกเป็นผู้นำศาสนาอิสลามมากที่สุด ซึ่งในข้อเท็จจริงแล้วครูสอนศาสนาควรจะมีความสามารถในการเป็นผู้นำศาสนาอิสลามมากกว่า เพราะเป็นผู้ที่คนในชุมชนยอมรับนับถือในตัวครูสอนศาสนาเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ข้อที่น่าสังเกตประเด็นสุดท้าย คือ อาชีพกำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือกรรมการชุมชน ซึ่งเป็นตำแหน่งที่เข้าเฝ้าการบริหารงานของทางราชการส่วน

ท้องถิ่นและเคยเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมาก่อน กลับไม่ได้ความสนใจไว้วางใจจากคน
ในชุมชนให้ได้รับเลือกเป็นผู้นำศาสนาอิสลามในท้องถิ่นของตน

6. ระยะเวลาดำรงตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลาม โดยทั่วไปการจะมาเป็นผู้นำ
ศาสนาอิสลามนั้นย่อมได้รับการไว้วางใจและเป็นที่เคารพของคนในชุมชนอยู่เป็นประจำแล้ว
เมื่อได้เข้ามาดำรงตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลามก็อยู่เป็นระยะเวลานาน เพราะการดำรง
ตำแหน่งของผู้นำศาสนาอิสลามนั้น เฉพาะอิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น ดำรงตำแหน่งตลอดชีวิต
ของผู้ดำรงตำแหน่ง ดังนั้นถ้าผู้นำศาสนาอิสลามประพฤติปฏิบัติตัวไม่เหมาะสมอาจเป็นข้อ
ขัดแย้งกับคนที่อยู่ในชุมชนมุสลิมนั้นได้ แต่ในส่วนรวมแล้วตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลามก็เป็น
ผู้ที่คนในชุมชนมอบภาระหน้าที่ให้เป็นผู้ดำเนินงานกิจการภายในมัสยิด และเป็นเรื่องทาง
ศาสนาด้วย จึงทำให้ตำแหน่งทางศาสนาของผู้นำมีความสำคัญและเป็นที่เกรงใจของคนใน
ชุมชน โดยสรุปแล้ว ระยะเวลาเป็นเครื่องชี้วัดในการยอมรับตัวผู้นำและการมีอิทธิพลแรง
จูงใจในการตัดสินใจให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากน้อยเพียงใดด้วย

จากการสำรวจ พบว่า มีผู้ดำรงตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลาม เกินกว่า 10 ปี มี
จำนวนมากที่สุด 51 คน (ร้อยละ 41.1) ดำรงตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลาม 6-10 ปี
จำนวน 25 คน (ร้อยละ 20.2) ดำรงตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลาม 2-5 ปี มีจำนวน 37
คน (ร้อยละ 29.8) และดำรงตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลาม ไม่เกิน 1 ปี มีจำนวน 11 คน
(ร้อยละ 8.9)

จากข้อมูลจึงเห็นได้ว่า ระยะเวลาดำรงตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลาม เกินกว่า 10
ปีแล้วเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลและเป็นกลุ่มที่มีมากที่สุดในการวิจัย

โดยสรุปแล้วข้อมูลที่สำรวจมาจาก 4 เขต ผู้ตอบส่วนมากรับตำแหน่งอิหม่าม
มากที่สุด ส่วนใหญ่จะมีอายุมาก ตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป จบการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ คือ ประถม
ศึกษา และมัธยมศึกษา เคยมีอาชีพอิสระเป็นส่วนใหญ่ และส่วนมากจะดำรงตำแหน่งผู้นำ
ศาสนาอิสลามกันมานานกว่า 10 ปี

ตารางที่ 5.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. ภูมิภาคของมัสยิดที่สังกัด		
ก. เขตพระโขนง	32	25.8
ข. เขตบางกระบือ	32	25.8
ค. เขตมีนบุรี	27	21.8
ง. เขตหนองจอก	33	26.6
2. ตำแหน่งของผู้ตอบทางผู้นำศาสนาอิสลาม		
ก. อิหม่าม	52	41.9
ข. คอเต็บ	28	22.6
ค. บิหลั่น	13	10.5
ง. กรรมการมัสยิด	31	25.0
3. อายุของผู้ตอบ		
ก. 20-30 ปี	4	3.2
ข. 31-40 ปี	16	12.9
ค. 41-50 ปี	27	21.8
ง. 51-60 ปี	41	33.1
จ. 61 ปีขึ้นไป	36	29.0
4. ระดับการศึกษาของผู้ตอบ		
ก. ประถมศึกษา	89	71.8
ข. มัธยมศึกษาตอนต้น	24	19.4
ค. มัธยมศึกษาตอนปลาย	3	2.4
ง. อาชีวศึกษาชั้นสูง	8	6.5
จ. ปริญญาตรีหรือสูงกว่า		

(มีต่อ)

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
5. อาชีพ (ก่อนที่จะเข้ามาเป็นผู้นำศาสนาอิสลาม ท่านเคยมีอาชีพ)		
ก. ข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	11	8.9
ข. ครูสอนศาสนา	29	23.4
ค. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือกรรมการชุมชน	7	5.6
ง. อื่น ๆ (เช่น ช่างบ้าน, นักศึกษา, รับจ้าง, ทานา, ช่างตัดผม, ก่อสร้าง, ค้าขาย, ธุรกิจ, อาสาสมัครสาธารณสุข)	77	62.1
6. ระยะเวลา (ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลามท้องถิ่น อยู่ระหว่าง)		
ก. 3 เดือน - 1 ปี	11	8.9
ข. 2 - 5 ปี	37	29.8
ค. 6 - 10 ปี	25	20.2
ง. มากกว่า 10 ปี	51	41.1
รวม	124	100.0

การยอมรับในตัวผู้นำศาสนาอิสลาม

ในการศึกษาถึงเรื่องของผู้นำนั้น สามารถพิจารณาได้จากทฤษฎีภาวะผู้นำของ Ondway Tead ซึ่งระบุว่าการใช้อิทธิพลลงใจให้ผู้อื่นร่วมมือปฏิบัติงาน เพื่อให้งานสำเร็จตามความมุ่งหมาย และทฤษฎีของ Horence B. English ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำว่า เป็นการชี้แนวทางหรือการควบคุมการกระทำที่มีต่อกลุ่มหรือต่อบุคคลอื่น โดยผู้ตามทำตามแนวนั้น ๆ ไม่มากก็น้อย

ในการศึกษาการยอมรับในตัวผู้นำศาสนาอิสลาม ตามทฤษฎีดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการพิจารณาออกเป็นแง่มุมต่าง ๆ เพื่อจะดูว่าผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลามได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนมากน้อยเพียงใด ดังนี้ (โปรดดูตารางที่ 5.2 ประกอบ)

1. พิจารณาจากความร่วมมือในการพัฒนามัสยิด จากการศึกษา พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ระบุว่า สัมปยุตได้ให้ความร่วมมือในการพัฒนามัสยิดดีมาก จำนวน 49 คน (ร้อยละ 39.5) และได้รับความร่วมมือดี จำนวน 68 คน (ร้อยละ 54.8)

2. การเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานของทางราชการ ผู้นำศาสนาอิสลาม ส่วนใหญ่ระบุว่า เข้าร่วมประชุมทุกครั้งที่มีหนังสือเชิญ จำนวน 44 คน (ร้อยละ 35.5) และเข้าร่วมประชุมเป็นบางครั้ง จำนวน 63 คน (ร้อยละ 50.8)

เมื่อถามถึงสาเหตุที่เข้าร่วมประชุม ผู้นำศาสนาอิสลามส่วนมาก ให้เหตุผลของการเข้าประชุมว่า เพราะทางราชการขอความร่วมมือ จำนวน 55 คน (ร้อยละ 50.8) รองลงมาให้เหตุผลว่า ทางราชการมีหนังสือแต่งตั้ง จำนวน 35 (ร้อยละ 30.7)

3. การสนับสนุนพรรคการเมืองหรือนักการเมือง เมื่อถึงคราวเลือกตั้งระดับต่าง ๆ ไม่ว่าจะป็นระดับท้องถิ่น หรือระดับชาติ ผู้นำศาสนาอิสลาม จำนวนเกินกว่าครึ่งหนึ่ง ระบุว่าได้ให้การสนับสนุน พรรคการเมืองหรือนักการเมืองทุกครั้ง จำนวน 70 คน (ร้อยละ 56.5) และที่ระบุว่าสนับสนุนเป็นบางครั้ง มีจำนวน 38 คน (ร้อยละ 30.6)

ปัจจัยที่ผู้นำศาสนาอิสลามสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งในแต่ละครั้ง ผู้นำศาสนาอิสลาม ประมาณครึ่งหนึ่ง ระบุว่ารู้จักผู้สมัครเป็นการส่วนตัว จำนวน 57 คน (ร้อยละ 50.9) รองลงมาระบุว่า เห็นชอบนโยบายของพรรค จำนวน 49 คน (ร้อยละ 43.8) มีส่วนน้อยที่ระบุว่า มีบุคคลอื่นแนะนำหรือขอร้องให้สนับสนุน ซึ่งอาจเป็นพวกหัวคะแนนหรือพรรคการเมืองก็ได้ แสดงให้เห็นว่าผู้นำศาสนาอิสลาม ยึดถือในระบบตัวบุคคลมากกว่าระบบของพรรค

ผลจากการสนับสนุนการเลือกตั้งในครั้งนั้น ผู้นำศาสนาอิสลาม ส่วนมากระบุว่าผู้สมัครได้รับการเลือกตั้ง จำนวน 50 คน (ร้อยละ 44.6) รองลงมาระบุว่า บางครั้งผู้สมัครได้รับเลือกตั้งบางครั้งก็ไม่ได้รับเลือกตั้งจำนวน 46 คน (ร้อยละ 41.1) มีส่วนน้อยที่ระบุว่าสนับสนุนแล้วไม่ได้รับการเลือกตั้ง จำนวน 16 คน (ร้อยละ 14.3) แสดงให้เห็นว่าผู้นำศาสนาอิสลาม เมื่อสนับสนุนผู้สมัครคนใดแล้วยอมแนะนำชักจูงให้คนในชุมชนนั้น สนับสนุนผู้สมัครคนนั้นด้วย เป็นการชี้ให้เห็นถึงการยอมรับในตัวผู้นำศาสนาอิสลามของคนในชุมชนที่ให้ความร่วมมืออย่างดี

สำหรับพรรคการเมืองที่ผู้นำศาสนาอิสลามระบุว่าให้การสนับสนุนมากที่สุด คือ ประชาธิปัตย์ จำนวน 54 คน (ร้อยละ 52.9) รองลงมา คือ ประชากรไทย จำนวน 29 คน (ร้อยละ 28.4) และพลังธรรม จำนวน 17 คน (ร้อยละ 16.7)

นอกจากนี้แล้วผลที่มีสัทธิได้รับก็คือ การได้รับการช่วยเหลือจากผู้สมัครหรือพรรคการเมือง โดยที่ผู้นำศาสนาอิสลาม ส่วนมากระบุว่า ได้รับการช่วยเหลือ จำนวน 84 คน (ร้อยละ 69.4) มีเพียงส่วนน้อยที่ระบุว่าไม่ได้รับการช่วยเหลือ จำนวน 27 คน (ร้อยละ 22.3)

4. ข่าวสารที่ทางมัสยิดได้รับ ในช่วงการหาเสียงเลือกตั้งนั้นข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่ทางมัสยิดได้รับนั้น ผู้นำศาสนาอิสลาม ส่วนมากระบุว่า ได้แก่ หนังสือทางราชการ เช่น ใบ ส.ส. 10 (เชิญชวนให้ไปลงคะแนน) มีมากที่สุด จำนวน 79 คน (ร้อยละ

65.8) รองลงมา คือ โปสเตอร์หรือใบปลิวของพรรคการเมือง จำนวน 41 คน (ร้อยละ 34.2)

สำหรับข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้รับจากทางราชการหรือจากพรรคการเมืองต่าง ๆ ผู้นำศาสนาอิสลาม ส่วนมากระบุว่าได้รับประโยชน์มากมีมากที่สุด จำนวน 83 คน (ร้อยละ 69.2) รองลงมาระบุว่า ได้ประโยชน์พอสมควร จำนวน 25 คน (ร้อยละ 20.8) มีส่วนน้อยที่ระบุว่าไม่ได้ประโยชน์ มีจำนวน 12 คน (ร้อยละ 10.0)

5. การรับฟังคำแนะนำในการลงคะแนนเสียง ในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้น ผู้นำศาสนาอิสลามได้แนะนำให้คนในชุมชนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจากคนที่ตัวเองเห็นว่าเหมาะสม โดยส่วนมากระบุว่า คนในชุมชนส่วนใหญ่ฟังคำแนะนำมากที่สุด จำนวน 72 คน (ร้อยละ 58.1) รองลงมาระบุว่า ไม่เคยแนะนำ หรือแนะนำโดยไม่ระบุตัวบุคคล จำนวน 39 คน (ร้อยละ 31.5) มีส่วนน้อยที่ระบุว่าไม่ฟังคำแนะนำ จำนวน 13 คน (ร้อยละ 10.5)

สาเหตุที่ได้แนะนำให้ไปลงคะแนนเสียง ผู้นำศาสนาอิสลามส่วนมากระบุว่า เพราะรู้จักกับคู่สมัคร จำนวน 42 คน (ร้อยละ 40.0) รองลงมาระบุว่า เลือกพรรคการเมืองที่เคยช่วยเหลือกันมาก่อน จำนวน 32 คน (ร้อยละ 30.5)

โดยสรุปแล้ว ผู้นำศาสนาอิสลามส่วนมากจะได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนเป็นอย่างดี และมีแนวโน้มในการที่จะทำให้ทำงานสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย เป็นต้นว่า การให้ความร่วมมือในการพัฒนามัสยิด การสนับสนุนการเลือกตั้งก็ประสบผลสำเร็จ การชักจูงให้คนไปลงคะแนนเสียง เลือกตั้งตามที่ผู้นำศาสนาอิสลามเห็นว่าเหมาะสมก็ได้รับการเชื่อฟังเป็นอย่างดี แสดงว่าผู้นำศาสนาอิสลามมีอิทธิพลกระทบต่อทัศนคติความนึกคิดของคนในชุมชนมุสลิมเป็นอย่างมาก

ตารางที่ 5.2 การยอมรับตัวผู้นำศาสนาอิสลามท้องถิ่น

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
1. ในการพัฒนามัสยิดของท่าน ท่านได้รับความร่วมมือจากสัปบุรุษหรือไม่		
ก. ได้รับความร่วมมือดีมาก	49	39.5
ข. ได้รับความร่วมมือดี	68	54.8
ค. ได้รับความร่วมมือน้อยมาก	4	3.2
ง. คงสภาพเดิม	3	2.4
รวม	124	100.0
2. ท่านเคยเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานของทางราชการมากน้อยเพียงใด		
ก. เข้าร่วมทุกครั้งที่หนังสือเชิญ	44	35.5
ข. เข้าร่วมประชุมเป็นบางครั้ง	63	50.8
ค. ไม่เคยเข้าประชุมเลย	17	13.7
รวม	124	100.0
3. การที่ท่านเข้าประชุมเพราะ		
ก. ทางราชการมีคำสั่งแต่งตั้ง	35	30.7
ข. ทางราชการขอความร่วมมือ	55	48.2
ค. เป็นผู้สังเกตการณ์	2	1.8
ง. เป็นตัวแทนเข้าร่วมประชุม	22	19.3
รวม	114	100.0
4. ในการเลือกตั้งระดับต่าง ๆ ท่านเคยมีส่วนช่วยสนับสนุนพรรคการเมืองหรือนักการเมืองมากน้อยเพียงใด		
ก. สนับสนุนทุกครั้ง	70	56.5
ข. สนับสนุนเป็นบางครั้ง	38	30.6
ค. ไม่เคยสนับสนุน/เป็นกลาง	16	12.9
รวม	124	100.0

(มีต่อ)

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
5. มีปัจจัยสำคัญอะไรจึงทำให้ท่านสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งในครั้งนั้น		
ก. เห็นชอบนโยบายของพรรค	49	43.8
ข. รู้จักผู้สมัครเป็นการส่วนตัว	57	50.9
ค. มีบุคคลอื่นแนะนำหรือขอร้อง	6	5.4
รวม	112	100.0
6. ผลในการสนับสนุนการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นอย่างไร		
ก. ผู้สมัครได้รับการเลือกตั้ง	50	44.6
ข. ผู้สมัครไม่ได้รับการเลือกตั้ง	16	14.3
ค. บางครั้งได้รับเลือกตั้งบางครั้งไม่ได้รับเลือกตั้ง	46	41.1
รวม	112	100.0
7. มลียิตของท่านได้รับการช่วยเหลือจากผู้สมัครหรือพรรคการเมืองบ้างหรือไม่		
ก. ได้รับการช่วยเหลือ	84	69.4
ข. ไม่ได้รับการช่วยเหลือ	27	22.3
ค. อื่น ๆ (โดยผ่านกรมการศาสนา)	110	8.3
รวม	121	100.0
8. พรรคการเมืองใดที่ท่านติดต่อใกล้ชิดสนับสนุนมากที่สุด		
ก. ประชาธิปัตย์	54	52.9
ข. ประชากรไทย	29	28.4
ค. พลังธรรม	17	16.7
ง. อื่น ๆ	2	2.0
รวม	102	100.0

(มีต่อ)

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
9. ข่าวสารที่ทางมัสยิดได้รับเมื่อไหร่บ้าง		
ก. หนังสือทางราชการ เช่น ใบ ส.ส. 10 (เชิญชวนให้ไปลงคะแนน)	79	65.8
ข. โปสเตอร์หรือใบปลิวของพรรคการเมือง	41	34.2
รวม	120	100.0
10. ข่าวสารที่ท่านได้รับจากทางราชการ หรือจากพรรคการเมืองต่าง ๆ ท่านคิดว่าเป็นประโยชน์ต่อมัสยิดหรือไม่		
ก. ได้ประโยชน์มาก	83	69.2
ข. ไม่ได้ประโยชน์	12	10.0
ค. ได้ประโยชน์พอสมควร	25	20.8
รวม	120	100.0
11. ส่วนใหญ่คนในชุมชนมัสยิดของท่านเคยรับฟังคำแนะนำของท่านในการ ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจากคนที่ท่านเห็นว่าเหมาะสมหรือไม่		
ก. ส่วนใหญ่ฟังคำแนะนำ	72	58.1
ข. ส่วนใหญ่ไม่รับฟังคำแนะนำ	13	10.5
ค. อื่น ๆ (เช่น ไม่เคยแนะนำ, แนะนำให้ลงคะแนนเสียง โดยไม่ระบุตัวบุคคล, ฟังบ้างไม่ฟังบ้าง, แล้วแต่บุคคล, รวม	39	31.5
	124	100.0
12. ท่านเคยแนะนำให้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพราะ		
ก. รู้จักกับผู้สมัคร	42	40.0
ข. เลือกพรรคการเมืองที่เคยช่วยเหลือกันมาก่อน	32	30.5
ค. อื่น ๆ (เช่น ไม่เคยแนะนำ, วางตัวเป็นกลาง) รวม	31	29.5
	105	100.0

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับในตัวผู้นำศาสนาอิสลามในด้านต่าง ๆ

การยอมรับในตัวผู้นำศาสนาอิสลามที่จะนำมาพิจารณาต่อไปนี้ ได้แก่ การได้รับความร่วมมือในการพัฒนามัสยิด การเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานราชการ การได้รับความช่วยเหลือจากนักการเมืองหรือพรรคการเมือง และการชักจูงใจคนในชุมชนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยจะนำเอาปัจจัยทางด้านภูมิฐานะของมัสยิดที่สังกัด ตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลาม อายุ ระดับการศึกษา อาชีพก่อนที่จะมาเป็นผู้นำศาสนาอิสลาม และระยะเวลาดำรงตำแหน่ง มาศึกษาดูว่าแต่ละปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับตัวผู้นำศาสนาอิสลามอย่างไร ซึ่งจะได้พิจารณาเป็นลำดับ ดังนี้

ความร่วมมือในการพัฒนามัสยิด

ในส่วนนี้เป็นการพิจารณาการยอมรับในตัวผู้นำศาสนาอิสลามว่า ในช่วงของการพัฒนามัสยิดนั้น สัมปยุตต์ได้ให้ความร่วมมือมากน้อยเพียงใด โดยจะพิจารณาว่ามีปัจจัยด้านใดที่มีความสัมพันธ์กับการได้รับความร่วมมือในการพัฒนามัสยิด ดังนี้ (โปรดดูข้อมูลตารางที่ 5.3 ประกอบ)

- ภูมิฐานะของมัสยิดที่สังกัด พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่อยู่ในแต่ละเขตได้รับความร่วมมือในการพัฒนามัสยิดจากสัมปยุตต์ไม่แตกต่างกัน โดยเขตบางกะปิเป็นเขตที่ได้รับความร่วมมือดีมากที่สุด คือ ร้อยละ 53.1 รองลงมาได้แก่ เขตพระโขนง ร้อยละ 37.5 เขตหนองจอก ร้อยละ 36.4 และเขตมีนบุรี ร้อยละ 29.6

- ตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลาม พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่มีตำแหน่งต่าง ๆ ได้รับความร่วมมือในการพัฒนามัสยิดจากสัมปยุตต์ไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ตำแหน่งคอเต็บ ระบุนว่า ได้รับความร่วมมือดีมากที่สุด ร้อยละ 46.6 รองลงมา คือ ตำแหน่งบิหลัน ร้อยละ 46.2 ตำแหน่งอิหม่าม ร้อยละ 38.5 อย่างไรก็ตามอิหม่าม ระบุนว่าได้รับความร่วมมือดี มีมากที่สุด ร้อยละ 57.7 ในประเด็นนี้จึงพิจารณาได้ว่าอิทธิพลของอิหม่ามที่มีต่อสัมปยุตต์นี้มีผลกระทบต่อคนในชุมชนสูงมาก

- อายุ พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่อยู่ในวัยหนุ่ม ช่วงอายุ 20-30 ปี ระบุว่า ได้รับความร่วมมือในการพัฒนามัสยิดดีมากที่สุด ร้อยละ 50.0 รองลงมา ช่วงอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 48.1 ส่วนที่ระบุว่า ได้รับความร่วมมือในการพัฒนามัสยิดจากสัปบุรุษในระดับดีนั้น ปรากฏว่า ช่วงอายุ 61 ปี ขึ้นไป ได้รับความร่วมมือมากที่สุด ร้อยละ 66.7 รองลงมา ช่วงอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 53.7 แสดงให้เห็นว่าชุมชนอิสลามให้ความสำคัญและ เชื้อฟังกผู้นำศาสนาอิสลามที่มีวัยสูงอายุอยู่มาก

- ระดับการศึกษา พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่สำเร็จการศึกษาในระดับสูง คือปริญญาตรีขึ้นไป ระบุว่า ได้รับความร่วมมือในการพัฒนามัสยิดดีมากที่สุด ร้อยละ 50.0 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 45.8 ส่วนที่ระบุว่า ได้รับความร่วมมือในระดับดี ปรากฏว่า ระดับอาชีวศึกษาชั้นสูง ได้รับความร่วมมือมากที่สุด ร้อยละ 66.7 รองลงมา คือ ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 57.3

- อาชีพ อาชีพที่เห็นเป็นอาชีพก่อนที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลาม พบว่า อาชีพที่เคยเป็นมาก่อน คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือกรรมการชุมชน ระบุว่า ได้รับความร่วมมือดีมากที่สุด ร้อยละ 57.1 รองลงมา คือ ลาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 45.5 และครูสอนศาสนา ร้อยละ 44.8 กล่าวได้ว่า ผู้นำศาสนาอิสลามที่เคยมีอาชีพการบริหารงานท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจากเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับชาวบ้านมากที่สุด ทำให้ได้รับความร่วมมือมากที่สุด

- ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่ดำรงตำแหน่งช่วง 3 เดือน - 1 ปี ระบุว่า ได้รับความร่วมมือในการพัฒนามัสยิดดีมากที่สุด ร้อยละ 63.6 รองลงมา คือ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งมาเป็นระยะเวลา 6-10 ปี ร้อยละ 44.0 และที่ได้รับความร่วมมือในการพัฒนามัสยิดดี มีมากที่สุด คือ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งมาเป็นระยะเวลา 2-5 ปี มีมากที่สุด ร้อยละ 64.9 แสดงให้เห็นว่าผู้นำศาสนาอิสลามที่ดำรงตำแหน่งมาเป็นระยะเวลาไม่นาน ได้รับความร่วมมือจากสัปบุรุษเป็นอย่างดี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าการเป็นผู้นำที่เข้ามาดำรงตำแหน่งใหม่ มีความขยันและรับผิดชอบมากกว่าผู้ที่ดำรงตำแหน่งมานาน ทำให้ไม่ค่อยกระตือรือร้นเท่าที่ควร

โดยสรุป ผู้นำศาสนาอิสลามที่เห็นว่าสับบุรุษให้ความร่วมมือในการพัฒนามัสยิดดี
 มากส่วนมาก ได้แก่ ผู้นำศาสนาอิสลามที่อยู่เขตบางกะปิ มีตำแหน่งคอเต็บ เป็นผู้นำศาสนา
 อิสลามที่อยู่ในวัยหนุ่ม มีอายุระหว่าง 20-30 ปี มีระดับการศึกษาสูง คือ ตั้งแต่ระดับ
 ปริญญาตรีหรือสูงกว่า เป็นผู้ที่เคยมีอาชีพก้าน ผู้ใหญ่บ้าน หรือกรรมการชุมชน และ
 ดำรงตำแหน่งมาเป็นระยะเวลาไม่นาน คือ 3 เดือน - 1 ปี

ตารางที่ 5.3 ร้อยละของการได้รับความร่วมมือจากสับบุรุษในการพัฒนามัสยิด จำแนกตาม
 ปัจจัยต่าง ๆ (ก = ได้รับความร่วมมือดีมาก, ข = ได้รับความร่วมมือดี,
 ค = ได้รับความร่วมมือน้อยมาก, ง = คงสภาพเดิม)

สถานการณ์	ก	ข	ค	ง	จำนวน	%
1. ภูมิฐานะของมัสยิดที่สังกัด ($X = 12.559$, $df. = 9$, $Sig. = 0.183$)						
ก. เขตพระโขนง	37.5	53.1	9.4	-	32	25.8
ข. เขตบางกระปิ	53.1	46.9	-	-	32	25.8
ค. เขตมีนบุรี	29.6	66.7	-	3.7	27	21.8
ง. เขตหนองจอก	36.4	54.5	3.0	6.1	33	26.6
2. ตำแหน่งทางผู้นำศาสนาอิสลาม ($X^2 = 9.782$, $df. = 9$, $Sig. = 0.368$)						
ก. อิหม่าม	38.5	57.7	1.9	1.9	52	41.9
ข. คอเต็บ	46.6	53.6	-	-	28	22.6
ค. บิหลัน	46.2	53.8	-	-	13	10.5
ง. กรรมการมัสยิด	32.3	51.6	9.7	6.5	31	25.0

(มีต่อ)

ตารางที่ 5.3 (ต่อ)

สถานภาพ	ก	ข	ค	ง	จำนวน	%
3. อายุ ($X^2 = 6.129$, $df.=12$, $Sig.= 0.909$)						
ก. 20-30 ปี	50.0	50.0	-	-	4	3.2
ข. 31-40 ปี	43.8	50.0	-	6.3	16	12.9
ค. 41-50 ปี	48.1	44.4	3.7	3.7	27	21.8
ง. 51-60 ปี	39.0	53.7	4.9	2.4	41	33.1
จ. 61 ปีขึ้นไป	30.6	66.7	2.8	-	36	29.0
4. ระดับการศึกษา ($X^2 = 7.270$, $df.= 9$, $Sig.= 0.609$)						
ก. ประถมศึกษา	37.1	57.3	4.5	1.1	89	71.8
ข. มัธยมศึกษา	45.8	50.0	-	4.2	24	19.4
ค. อาชีวศึกษาชั้นสูง	33.3	66.7	-	-	3	2.4
ง. ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	50.0	37.5	-	12.5	8	6.5
5. อาชีพ (ก่อนเป็นผู้นำศาสนาอิสลาม) ($X^2 = 5.949$, $df.= 9$, $Sig.= 0.745$)						
ก. ข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	45.5	45.5	9.1	-	11	8.9
ข. ครูสอนศาสนา	44.8	55.2	-	-	29	23.4
ค. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือกรรมการชุมชน	57.1	42.9	-	-	7	5.6
ง. อื่น ๆ	35.1	57.1	3.9	3.9	77	62.1
6. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง ($X^2 = 15.475$, $df.= 9$, $Sig.= 0.078$)						
ก. 3 เดือน - 1 ปี	63.6	18.2	9.1	9.1	11	8.9
ข. 2 - 5 ปี	32.4	64.9	2.7	-	37	29.8
ค. 6 - 10 ปี	44.0	48.0	-	8.0	25	20.2
ง. มากกว่า 10 ปี	37.3	58.8	3.9	-	51	41.1
รวม	49	68	4	3	124	-
ร้อยละ	39.5	54.8	3.2	2.4	-	100.0

การเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานราชการ

จากทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ฌองส์ ลินส์ว็สตี กล่าวถึง การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล โดยการเข้าร่วมประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน ฉะนั้นในส่วนนี้จึงเป็นการพิจารณาถึงการยอมรับในตัว ผู้นำศาสนาอิสลามว่า เคยเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานราชการมากน้อยเพียงใด โดยจะพิจารณาว่ามีปัจจัยด้านใดที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมประชุมกับหน่วยราชการ ดังนี้ (โปรดดูข้อมูลตารางที่ 5.4 ประกอบ)

- ภูมิภาคของมัสยิดที่สังกัด พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่อยู่ในแต่ละเขตต่างก็เคยเข้าร่วมประชุมกับหน่วยราชการไม่แตกต่างกัน โดยเขตมินบุรีเป็นเขตที่มีความรับผิดชอบในตัวผู้นำในการเข้าร่วมประชุมประสานงานกับหน่วยราชการมากที่สุด ร้อยละ 48.1 รองลงมา คือ เขตบางกะปิ ร้อยละ 37.5 เขตหนองจอก ร้อยละ 33.3 และ เขตพระโขนง น้อยที่สุด ร้อยละ 25.0

- ตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลาม พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่มีตำแหน่งต่าง ๆ เคยเข้าร่วมประชุมกับหน่วยราชการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 กล่าวคือ ตำแหน่งอิหม่ามเข้าร่วมประชุม มากที่สุด ร้อยละ 48.1 รองลงมา คือ ตำแหน่งคอเต็บ ร้อยละ 35.7 ตำแหน่งบิหลัน ร้อยละ 30.8 ที่เข้าร่วมประชุม น้อยที่สุด คือ กรรมการมัสยิด ร้อยละ 16.1 แสดงว่าตำแหน่งอิหม่ามนั้นเป็นที่ยอมรับของหน่วยราชการในการเชิญเข้าประชุม

- อายุ พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่อยู่ในวัยแก่ ช่วงอายุ 51-60 ปี เข้าร่วมประชุมกับทางราชการทุกครั้งที่หนังสือเชิญ มีมากที่สุด ร้อยละ 39.0 รองลงมา ช่วงอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 37.5 แต่มีข้อที่น่าสังเกต คือ ช่วงอายุ 20-30 ปี เข้าร่วมประชุมเป็นบางครั้ง ึ่งนี้อาจจะเป็นตัวแทนของคนอื่น หรือของอิหม่ามเข้าร่วมประชุม แทนก็ได้ได้รับความร่วมมือในการพัฒนามัสยิดดีมาก มีมากที่สุด ร้อยละ 50.0 รองลงมา ช่วงอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 48.1 ส่วนที่ระบุว่าได้รับความร่วมมือในการพัฒนามัสยิดจากสัปบุรุษในระดับนั้น ปรากฏว่า ช่วงอายุ 61 ปี ขึ้นไป ได้รับความร่วมมือมากที่สุด ร้อยละ

66.7 รองลงมาช่วงอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 53.7 แสดงให้เห็นว่าชุมชนอิสลามให้ความสำคัญและเชื้อพังผู้นำศาสนาอิสลามที่มีวัยสูงอายุอยู่มาก

- ระดับการศึกษา พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่สำเร็จการศึกษายานกลาง คือระดับมัธยมศึกษา เข้าร่วมประชุมทุกครั้งที่มีหนังสือเชิญ มากที่สุด ร้อยละ 41.7

- อาชีพ อาชีพนี้เป็นอาชีพก่อนที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลาม พบว่าผู้นำศาสนาอิสลามที่เคยมีอาชีพ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือกรรมการชุมชน เข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานราชการทุกครั้งที่มีหนังสือเชิญ มากที่สุด ร้อยละ 57.1 รองลงมา ได้แก่ ครูสอนศาสนา ร้อยละ 44.8 กล่าวได้ว่า ผู้นำศาสนาอิสลามที่เคยมีอาชีพการบริหารงานท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ที่เคยประสานงานกับทางราชการมาก่อนย่อมมีความรังเกียจชอบในการเข้าร่วมประชุมมากกว่าอาชีพอื่น ๆ

- ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่ดำรงตำแหน่งมานาน เป็นระยะเวลา 6-10 ปี เข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานราชการทุกครั้งที่มีหนังสือเชิญ มีมากที่สุด ร้อยละ 40.0 รองลงมา คือ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งมาเป็นระยะเวลา 2-5 ปี ร้อยละ 37.8 แสดงให้เห็นว่าผู้นำศาสนาอิสลามที่ดำรงตำแหน่งมานานมีโอกาสที่จะเข้าร่วมประชุมมากกว่าผู้ที่ดำรงตำแหน่งระยะเวลานั้น อย่างไรก็ตามระยะเวลาไม่มีความแตกต่างกันในการเข้าร่วมประชุมแต่อย่างใด

โดยสรุป ผู้นำศาสนาอิสลามที่รับผิดชอบในการร่วมประชุมประสานงานกับหน่วยราชการต่าง ๆ ในทุกครั้งที่มีหนังสือเชิญมากที่สุด ได้แก่ ผู้นำศาสนาอิสลามที่อยู่ในเขตมีนบุรี มีตำแหน่งอิมาม เป็นผู้นำศาสนาอิสลามที่อยู่ในวัยแก่ มีอายุระหว่าง 51-60 ปี มีระดับการศึกษายานกลาง คือ ระดับมัธยมศึกษา เป็นผู้ที่เคยมีอาชีพกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือกรรมการชุมชนและดำรงตำแหน่งมาเป็นระยะเวลานาน คือ 6-10 ปี

ตารางที่ 5.4 ร้อยละของเคยเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานของทางราชการ จำแนกตาม
ปัจจัยต่าง ๆ (ก = เข้าร่วมทุกครั้งที่มีหนังสือเชิญ,
ข = เข้าร่วมประชุมเป็นบางครั้ง, ค = ไม่เคยเข้าประชุมเลย)

สถานภาพ	ก	ข	ค	จำนวน	%
1. ภูมิภาค/เนชกวมมัสยิดที่สังกัด ($X^2 = 9.872$, $df.= 6$, $Sig.= 0.130$)					
ก. เขตพระโขนง	25.0	46.9	28.1	32	25.8
ข. เขตบางกระบือ	37.5	53.1	9.4	32	25.8
ค. เขตมีนบุรี	48.1	48.1	3.7	27	21.8
ง. เขตหนองจอก	33.3	54.5	12.1	33	26.6
2. ตำแหน่งทางผู้นำศาสนาอิสลาม ($X^2 = 19.217$, $df.= 6$, $Sig.= 0.003$)**					
ก. อิหม่าม	48.1	48.1	3.8	52	41.9
ข. คอเต็บ	35.7	57.1	7.1	28	22.6
ค. บิหลัน	30.8	46.2	23.1	13	10.5
ง. กรรมการมัสยิด	16.1	51.6	32.3	31	25.0
3. อายุ ($X^2 = 8.394$, $df.= 6$, $Sig.= 0.395$)					
ก. 20-30 ปี	25.0	75.0	-	4	3.2
ข. 31-40 ปี	37.5	62.5	-	16	12.9
ค. 41-50 ปี	37.0	37.0	25.9	27	21.8
ง. 51-60 ปี	39.0	48.8	12.2	41	33.1
จ. 61 ปีขึ้นไป	30.6	55.6	13.9	36	29.0
4. ระดับการศึกษา ($X^2 = 5.754$, $df.= 6$, $Sig.= 0.451$)					
ก. ประถมศึกษา	34.8	48.8	16.9	89	71.8
ข. มัธยมศึกษา	41.7	50.0	8.3	24	19.4
ค. อาชีวศึกษาชั้นสูง	-	100.0	-	3	2.4
ง. ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	37.5	62.5	18.2	8	6.5

(มีต่อ)

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

สถานการณ์	ก	ข	ค	จำนวน	%
5. อาชีพ (ก่อนเป็นผู้นำศาสนาอิสลาม) ($X^2 = 6.845$, $df. = 6$, $Sig. = 0.335$)					
ก. ข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	27.3	54.5	18.2	11	8.9
ข. ครูสอนศาสนา	44.8	51.7	3.4	29	23.4
ค. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือกรรมการชุมชน	57.1	42.9	-	7	5.6
ง. อื่น ๆ	31.2	50.6	18.2	77	62.1
6. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง ($X^2 = 6.925$, $df. = 6$, $Sig. = 0.327$)					
ก. 3 เดือน - 1 ปี	27.3	36.4	36.4	11	8.9
ข. 2 - 5 ปี	37.8	45.9	16.2	37	29.8
ค. 6 - 10 ปี	40.0	52.0	8.0	25	20.2
ง. มากกว่า 10 ปี	33.3	56.9	9.8	51	41.1
รวม	44	63	17	124	-
ร้อยละ	35.5	50.8	13.7	-	100.0

หมายเหตุ : ** = มีนัยสำคัญน้อยกว่า .01

การได้รับความช่วยเหลือจากนักการเมือง/พรรคการเมือง

จากทฤษฎีของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่ง Huntington และ Nelson ได้กล่าวถึง คือ เรื่องกิจกรรมในการรณรงค์การหาเสียงเลือกตั้ง การได้รับการสนับสนุนด้านการเงินแก่พรรคการเมือง ซึ่งบุคคลผู้เข้าร่วมกิจกรรมประเภทนี้เรียกว่า "ผู้ต่อสู้" ฉะนั้นข้อมูลในส่วนจึงเป็นการพิจารณา ถึงการยอมรับในตัวผู้นำศาสนาอิสลาม โดยดูว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมือง ใดให้ความช่วยเหลือแก่มัสยิดของตนบ้างหรือไม่ ทั้งนี้เป็นการชี้ให้เห็นถึงศักยภาพของผู้นำที่มีอำนาจ อิทธิพล ต่อการยอมรับของนักการเมืองหรือพรรคการเมืองว่า ผู้นำคนนั้นเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชนมากน้อยเพียงใดด้วย ซึ่งหากผู้นำศาสนาอิสลาม เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชนมากก็ย่อมส่งผลดีต่อนักการเมืองหรือพรรคการเมืองที่มาขอความช่วยเหลือในการหาเสียง โดยมีผลตอบแทนจากนักการเมืองหรือพรรคการเมืองด้วยการให้ความช่วยเหลือแก่มัสยิดของตน โดยจะพิจารณาว่ามีปัจจัยด้านใดที่มีความสัมพันธ์กับการได้รับความช่วยเหลือจากนักการเมืองหรือพรรคการเมือง ดังนี้ (โปรดดูข้อมูลตารางที่ 5.5 ประกอบ)

- ภูมิสำเนาของมัสยิดที่สังกัด พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่อยู่ในแต่ละเขตได้รับความช่วยเหลือจากนักการเมืองหรือพรรคการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเขตที่ได้รับการช่วยเหลือมากที่สุด คือ เขตบางกะปิ ร้อยละ 81.3 รองลงมา คือ เขตพระโขนง ร้อยละ 71.9 เขตมีนบุรี ร้อยละ 73.1 และน้อยที่สุด คือ เขตหนองจอก ร้อยละ 51.6 แสดงว่าเขตบางกะปิเป็นเขตที่ชุมชนให้ความยอมรับในตัวผู้นำศาสนาอิสลามมาก

- ตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลาม นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง กล่าวคือ ตำแหน่งต่าง ๆ ห่อมมีอิทธิพลแรงจูงใจนักการเมืองหรือพรรคการเมืองเข้ามาช่วยเหลือมัสยิดของตน พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่ดำรงตำแหน่งบิหลัน เป็นตำแหน่งที่มีอิทธิพลยอมรับของนักการเมืองและพรรคการเมือง มากที่สุด ร้อยละ 76.9 รองลงมา คือ ตำแหน่งคอเต็บ ร้อยละ 74.1 ตำแหน่งกรรมการมัสยิด ร้อยละ 69.0 และ ตำแหน่งอิหม่าม ร้อยละ 65.4

- อายุ พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่อยู่ในวัยหนุ่ม ช่วงอายุ 20-30 ปี ระบุว่า ได้รับการช่วยเหลือจากนักรการเมืองหรือพรรคการเมืองมากที่สุด ร้อยละ 100.0 รองลงมาช่วงอายุ 61 ปีขึ้นไป ร้อยละ 71.4 ช่วงอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 69.2 ช่วงอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 68.8 แสดงให้เห็นว่าอายุไม่ได้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการได้รับความช่วยเหลือจากนักรการเมืองหรือพรรคการเมืองที่แตกต่างกัน

- ระดับการศึกษา พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่สำเร็จการศึกษาต่ำ คือ ระดับประถมศึกษา ระบุว่า ได้รับการช่วยเหลือจากนักรการเมืองหรือพรรคการเมืองมากที่สุด ร้อยละ 72.7 รองลงมา ระดับอาชีวศึกษาชั้นสูง ร้อยละ 66.7 และระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 63.6 แสดงให้เห็นว่าการศึกษาไม่ได้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการได้รับความช่วยเหลือจากนักรการเมืองหรือพรรคการเมืองที่แตกต่างกัน

- อาชีพ พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลามที่เคยมีอาชีพ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือกรรมการชุมชน ซึ่งเคยคลุกคลีอยู่กับนักรการเมืองมาก่อน ระบุว่าได้รับการช่วยเหลือจากนักรการเมืองหรือพรรคการเมือง มากที่สุด ร้อยละ 85.7 รองลงมา คือ อาชีพครูสอนศาสนา ร้อยละ 75.9 กล่าวได้ว่า ผู้นำศาสนาอิสลามที่เคยมีอาชีพการบริหารงานท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ที่เคยให้ความช่วยเหลือนักรการเมืองหรือพรรคการเมืองมาก่อนย่อมได้รับการยอมรับและช่วยเหลือจากนักรการเมืองหรือพรรคการเมืองมากกว่าอาชีพอื่น ๆ อย่างไรก็ตามอาชีพไม่ได้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการได้รับความช่วยเหลือจากนักรการเมืองหรือพรรคการเมืองที่แตกต่างกัน

- ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่ดำรงตำแหน่งมาเป็นระยะเวลาไม่นานนัก 2-5 ปี ระบุว่า ได้รับการช่วยเหลือจากนักรการเมืองหรือพรรคการเมือง มากที่สุด ร้อยละ 77.8 รองลงมา คือ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งมาเป็นระยะเวลานานขึ้น 6-10 ปี ร้อยละ 75.0 อย่างไรก็ตามระยะเวลาไม่ได้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการได้รับความช่วยเหลือจากนักรการเมืองหรือพรรคการเมืองที่แตกต่างกัน

โดยสรุป ผู้นำศาสนาอิสลามที่เห็นว่ามัสยิดมัสยิดได้รับการช่วยเหลือจากผู้สมัครหรือพรรคการเมืองมากที่สุด ได้แก่ ผู้นำศาสนาอิสลามที่อยู่ในเขตบางกะปิ มีตำแหน่งบิหลัน เป็นผู้นำศาสนาอิสลามที่มีอยู่ในวัยหนุ่ม อายุระหว่าง 20-30 ปี มีระดับการศึกษาต่ำ คือ ระดับประถมศึกษา เป็นผู้ที่เคยมีอาชีพก้านั้น ผู้ใหญ่บ้าน หรือกรรมการชุมชนและดำรงตำแหน่งมาเกินระยะเวลาพอสมควร คือ 2-5 ปี

ตารางที่ 5.5 ร้อยละของการที่มัสยิดได้รับการช่วยเหลือจากผู้สมัครหรือพรรคการเมือง จำแนกตามปัจจัยต่าง ๆ (ก = ได้รับการช่วยเหลือ, ข = ไม่ได้รับการช่วยเหลือ, ค = ได้รับโดยผ่านกรรมการศาสนา)

สถานภาพ	ก	ข	ค	จำนวน	%
1. ภูมิฐานะของมัสยิดที่สังกัด ($X^2 = 16.848$, $df. = 6$, $Sig. = 0.009$)**					
ก. เขตพระโขนง	71.9	28.1	-	32	26.4
ข. เขตบางกระบือ	81.3	18.8	-	32	26.4
ค. เขตมีนบุรี	73.1	15.4	11.5	26	21.5
ง. เขตหนองจอก	51.6	25.8	22.6	31	25.6
2. ตำแหน่งทางผู้นำศาสนาอิสลาม ($X^2 = 2.167$, $df. = 6$, $Sig. = 0.903$)					
ก. กิหม่าน	65.4	26.9	7.7	52	43.0
ข. คอเต็บ	74.1	14.8	11.1	27	22.3
ค. บิหลัน	76.9	15.4	7.7	13	10.7
ง. กรรมการมัสยิด	69.0	24.1	6.9	29	24.0
3. อายุ ($X^2 = 6.375$, $df. = 8$, $Sig. = 60495$)					
ก. 20-30 ปี	100.0	-	-	4	3.3
ข. 31-40 ปี	68.8	31.3	-	16	13.2
ค. 41-50 ปี	69.2	23.1	7.7	26	21.5
ง. 51-60 ปี	65.0	20.0	15.0	40	33.1
จ. 61 ปีขึ้นไป	71.4	22.9	5.7	35	28.9

ตารางที่ 5.5 (ต่อ)

สถานภาพ	ก	ข	ค	จำนวน	%
4. ระดับการศึกษา ($X^2 = 5.509$, $df.= 6$, $Sig.= 0.480$)					
ก. ประถมศึกษา	72.7	18.2	9.1	88	72.7
ข. มัธยมศึกษา	63.6	27.3	9.1	22	18.2
ค. อาชีวศึกษาขั้นสูง	66.7	133.3	-	3	2.5
ง. ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	50.0	50.0	-	8	6.6
5. อาชีพ (ก่อนเป็นผู้นำศาสนาอิสลาม) ($X^2 = 8.846$, $df.= 9$, $Sig.= 0.204$)					
ก. ข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	60.0	40.0	-	10	8.3
ข. ครูสอนศาสนา	77.8	16.7	5.6	36	29.8
ค. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือกรรมการชุมชน	75.0	16.7	8.3	24	19.8
ง. อื่น ๆ	62.7	27.5	9.8	51	42.1
6. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง ($X^2 = 3.152$, $df.= 9$, $Sig.= 0.789$)					
ก. 3 เดือน - 1 ปี	60.0	30.0	10.0	10	8.3
ข. 2 - 5 ปี	77.8	16.7	5.6	36	29.8
ค. 6 - 10 ปี	75.0	16.7	8.3	24	19.8
ง. มากกว่า 10 ปี	62.7	27.5	9.8	51	42.1
รวม	84	27	10	121	-
ร้อยละ	69.4	22.3	8.3	-	100.0

หมายเหตุ : ** = มีนัยสำคัญน้อยกว่า .01

การชักจูงใจคนในชุมชนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

จากทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำของ Solomon Ben กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นคุณสมบัติของบุคคลที่ใช้อิทธิพลต่อบุคคลอื่น ซึ่งสามารถทำให้บุคคลอื่นรับฟัง เห็นด้วยกับวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ยอมทำตามคำแนะนำของเขา ทั้งนี้เพื่อให้กลุ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์

ในส่วนนี้จึงเป็นการพิจารณาถึงการยอมรับในตัวผู้นำศาสนาอิสลาม โดยดูว่าผู้นำมีศักยภาพในตัวมากน้อยเพียงใดที่จะแนะนำให้คนในชุมชนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งคนที่ตนเห็นว่าเหมาะสม ซึ่งหากคนในชุมชนฟังคำแนะนำ แสดงให้เห็นว่าผู้นำศาสนาอิสลาม เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน โดยจะพิจารณาว่ามีปัจจัยด้านใดที่มีความสัมพันธ์กับการฟังคำแนะนำ ผู้นำศาสนาอิสลาม ในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจากคนที่ตนเห็นว่าเหมาะสม ดังนี้ (โปรดดูข้อมูลตารางที่ 5.6 ประกอบ)

- ภูมิฐานะของมัสยิดที่สังกัด พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่อยู่ในแต่ละเขตมีผลต่อการฟังคำแนะนำของคนในชุมชนในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจากคนที่ตนเห็นว่าเหมาะสมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเขตที่คนในชุมชนฟังคำแนะนำมากที่สุด คือ เขตพระโขนง ร้อยละ 75.0 รองลงมา คือ เขตบางกะปิ ร้อยละ 68.8 เขตมีนบุรี ร้อยละ 44.4 และเขตหนองจอก ร้อยละ 42.4

- ตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลาม พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่ดำรงตำแหน่งกรรมการมัสยิด คนในชุมชนรับฟังคำแนะนำมากที่สุด ร้อยละ 67.7 รองลงมา คือ ตำแหน่งอิหม่าม ร้อยละ 61.5 คอเต็บ ร้อยละ 57.1 และบิหลั่น ร้อยละ 23.1 อย่างไรก็ดีตำแหน่งไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำให้คนในชุมชนฟังคำแนะนำในการลงคะแนนเสียงแตกต่างกันแต่ประการใด

- อายุ พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่อยู่ในกลางคน ช่วงอายุ 41-50 ปี ระบุว่าคนในชุมชนเชื่อฟังคำแนะนำในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจากคนที่ตนเห็นว่าเหมาะสมมากที่สุด ร้อยละ 70.4 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 31-40 ปี อย่างไรก็ตามอายุไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำให้คนในชุมชนฟังคำแนะนำในการลงคะแนนเสียงแตกต่างกันแต่ประการใด

- ระดับการศึกษา พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่สำเร็จการศึกษาสูง คือ ระดับปริญญาตรี ระบุว่า คนในชุมชน เชื่อฟังคำแนะนำในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจากคนที่ตนเห็นว่าเหมาะสม มากที่สุด ร้อยละ 87.5 รองลงมา คือ ระดับอาชีวศึกษาชั้นสูง ร้อยละ 66.7 แสดงให้เห็นว่า ผู้นำศาสนาอิสลามที่สำเร็จการศึกษาสูงเป็นผู้ที่มีอิทธิพลในการชักจูงใจมากที่สุด อย่างไรก็ตามระดับการศึกษาไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำให้คนในชุมชน ฟังคำแนะนำในการลงคะแนนเสียงแตกต่างแต่ประการใด

- อาชีพ พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลามที่เคยมีอาชีพ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือกรรมการชุมชน ซึ่งเคยคลุกคลีอยู่กับชาวบ้านและการเมืองมาก่อนมากก่อน ระบุว่าคนในชุมชน เชื่อฟังคำแนะนำในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจากคนที่ตนเห็นว่าเหมาะสมมากที่สุด ร้อยละ 85.7 รองลงมา คือ อาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 81.8 และครูสอนศาสนา ร้อยละ 48.3 กล่าวได้ว่า ผู้นำศาสนาอิสลามที่เคยมีอาชีพการบริหารงานท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ใกล้ชิดกับชาวบ้านย่อมเป็นที่เชื่อถือแก่ชาวบ้าน เมื่อให้คำแนะนำอะไรชาวบ้านส่วนใหญ่มักจะเชื่อฟัง อย่างไรก็ตามอาชีพไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำให้คนในชุมชนฟังคำแนะนำในการลงคะแนนเสียงแตกต่างแต่ประการใด

- ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่ดำรงตำแหน่งมาเป็นระยะเวลาไม่นานนัก 2-5 ปี ระบุว่า คนในชุมชน เชื่อฟังคำแนะนำในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจากคนที่ตนเห็นว่าเหมาะสม มากที่สุด ร้อยละ 67.7 รองลงมา คือ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งมาเป็นระยะเวลานานขึ้น คือ 6-10 ปี ร้อยละ 56.0 อย่างไรก็ตามระยะเวลาดำรงตำแหน่งไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำให้คนในชุมชนฟังคำแนะนำในการลงคะแนนเสียงแตกต่างแต่ประการใด

โดยสรุป ผู้นำศาสนาอิสลามที่คนในชุมชนส่วนใหญ่เชื่อฟังคำแนะนำในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากที่สุด ได้แก่ ผู้นำศาสนาอิสลามที่อยู่ในเขตพระโขนง มีตำแหน่งกรรมการมัสยิด เป็นผู้นำศาสนาอิสลามที่มีอยู่ในกลางคน อายุระหว่าง 41-50 ปี มีระดับการศึกษาสูง คือ ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า เป็นผู้ที่เคยมีอาชีพกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือกรรมการชุมชน และดำรงตำแหน่งมาเป็นระยะเวลาพอสมควร คือ 2-5 ปี

ตารางที่ 5.6 รัยละของคนในกลุ่มชนมัสยิด ที่เคยรับฟังคำแนะนำในการลงคะแนนเสียง

เลือกตั้งจากคนว่าเหมาะสม จำแนกตามปัจจัยต่าง ๆ

(ก = ส่วนใหญ่ฟังคำแนะนำ, ข = ส่วนใหญ่ไม่รับฟังคำแนะนำ, ค = อื่น ๆ)

สถานภาพ	ก	ข	ค	จำนวน	%
1. ภูมิภาคของมัสยิดที่ตั้ง (X ² = 24.371, df. = 6, Sig. = 0.000)**					
ก. เขตพระโขนง	75.0	18.8	6.3	32	25.8
ข. เขตบางกระบือ	68.8	12.5	18.8	32	25.8
ค. เขตมีนบุรี	44.4	3.7	51.9	27	21.8
ง. เขตหนองจอก	42.8	6.1	51.5	33	26.6
2. ตำแหน่งทางผู้นำศาสนาอิสลาม (X ² = 9.407, df. = 6, Sig. = 0.151)					
ก. อิหม่าม	61.5	7.7	30.8	52	41.9
ข. คอเต็บ	57.1	10.7	32.1	28	22.6
ค. บิหลัน	23.1	15.4	61.5	13	10.5
ง. กรรมการมัสยิด	67.7	12.9	19.4	31	25.0
3. อายุ (X ² = 7.637, df. = 8, Sig. = 0.469)					
ก. 20-30 ปี	25.0	25.0	50.0	4	3.2
ข. 31-40 ปี	68.8	12.5	18.8	16	12.9
ค. 41-50 ปี	70.4	11.1	18.5	27	21.8
ง. 51-60 ปี	51.2	12.2	36.6	41	33.1
จ. 61 ปีขึ้นไป	55.6	5.6	38.9	36	29.0
4. ระดับการศึกษา (X ² = 5.642, df. = 6, Sig. = 0.464)					
ก. ประถมศึกษา	56.2	9.0	34.8	89	71.8
ข. มัธยมศึกษา	54.2	16.7	29.2	24	19.4
ค. อาชีวศึกษาขั้นสูง	66.7	-	33.3	3	2.4
ง.ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	87.5	12.5	-	8	6.5

(มีต่อ)

ตารางที่ 5.6 (ต่อ)

สถานภาพ	ก	ข	ค	จำนวน	%
5. อาชีพ (ก่อนเป็นผู้นำศาสนาอิสลาม) ($X^2 = 6.515$, $df. = 6$, $Sig. = 0.368$)					
ก. ข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	81.8	9.1	9.1	11	8.9
ข. ครูสอนศาสนา	48.3	13.8	37.9	29	23.4
ค. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือกรรมการชุมชน	85.7	-	14.3	7	5.6
ง. อื่น ๆ	55.8	10.4	33.8	77	62.1
6. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง ($X^2 = 6.987$, $df. = 6$, $Sig. = 0.322$)					
ก. 3 เดือน - 1 ปี	45.5	27.3	27.3	11	8.9
ข. 2 - 5 ปี	67.6	10.8	21.6	37	29.8
ค. 6 - 10 ปี	56.0	4.0	40.0	25	20.2
ง. มากกว่า 10 ปี	54.9	9.8	35.3	51	41.1
รวม	72	13	39	124	-
ร้อยละ	58.1	10.5	31.5	-	100.0

หมายเหตุ : ** = มีนัยสำคัญน้อยกว่า .01

การมีอิทธิพล แรงจูงใจ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม

จากทฤษฎีของ Horence B. English ได้กล่าวถึงเรื่องอิทธิพลว่า การเป็นผู้
นำก็คือการมีอิทธิพลเหนือคนอื่น ให้คนอื่นปฏิบัติตาม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย
และ Ralph A. Stogdill ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำว่า เป็นกระบวนการสั่งการสิ่งใช้ที่มี
อิทธิพลต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของสมาชิกของหมู่คณะ เพื่อพยายามเข้าสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้และ
ให้บรรลุผลสำเร็จ

ในส่วนของแรงจูงใจ หมายถึง ความพยายามที่จะให้ผู้อื่นแสดงออกหรือปฏิบัติ
ตามต่อสิ่งจูงใจ สิ่งจูงใจมีได้ทั้งภายในและภายนอกบุคคล แต่มูลเหตุจูงใจอันสำคัญของ
บุคคล คือความต้องการ

ในส่วนที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ถือว่าเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ตาม
ความสมัครใจของสมาชิกในสังคมการเมืองที่จะเลือกกระทำ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายทั้งทางโดย
ตรงและโดยอ้อมที่ต้องการมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายการดำเนินงานของรัฐบาล ไม่ว่าจะ
จะเป็นในระดับท้องถิ่น หรือในระดับชาติก็ตาม

ในด้านการมีอิทธิพล แรงจูงใจ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนา
อิสลามนี้มีหลายปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองทั้งในรูปตัวบุคคลและพรรค
การเมืองที่มีอิทธิพลในท้องถิ่นต่าง ๆ ของเขตกรุงเทพมหานครที่ได้ทำการศึกษาวิจัย ใน
ส่วนนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการพิจารณาออกเป็นแง่มุมต่าง ๆ ดังนี้

การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ในส่วนของผู้ผู้นำศาสนาอิสลามนั้นจะเห็นการมองประเด็น โดยดูจากการเข้า
ร่วมกิจกรรมการฟังการหาเสียงเลือกตั้ง การให้โอกาสกับนักการเมืองหรือพรรคการเมือง
ที่เข้ามาหาเสียงในชุมชนของตน ว่าผู้นำศาสนาอิสลามมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด

จากการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม ในช่วงที่มี
 นักการเมืองหรือพรรคการเมืองเข้ามาหาเสียงในชุมชน พบว่า จะมีพรรคการเมืองต่าง ๆ
 เข้ามาหาเสียง ซึ่งพรรคที่เข้ามาหาเสียงมากที่สุด คือ พรรคประชาธิปัตย์ มีจำนวนร้อยละ
 39.5 รองลงมา คือ พรรคประชาธิปัตย์ ร้อยละ 36.3 และพรรคพลังธรรม ร้อยละ
 23.4 ในบรรดานักการเมืองหรือพรรคการเมืองที่เข้ามาหาเสียงในชุมชนนั้น จะมีบุคคลใน
 ระดับต่าง ๆ เข้ามาหาเสียง ซึ่งส่วนมากแล้วผู้สมัครจะเข้ามาหาเสียงด้วยตัวเองมากที่สุด
 ร้อยละ 71.8 รองลงมา คือ ระดับรองหัวหน้าพรรค ร้อยละ 12.9 ส่วนระดับหัวหน้า
 พรรคมีจำนวนร้อยละ 12.1 นอกจากนี้ก็จะเป็นบรรดาพวกหัวคะแนนที่เข้ามาช่วยหาเสียง
 มีจำนวนเล็กน้อย เพียงร้อยละ 3.2 เท่านั้น ทั้งนี้ก็เป็นเพราะว่าผู้นำศาสนาอิสลามมี
 ส่วนในการเป็นหัวคะแนนให้นักการเมืองหรือพรรคการเมืองนั้น ๆ ด้วยก็ได้

การที่บรรดานักการเมืองหรือพรรคการเมืองต่าง ๆ ที่เข้ามาหาเสียงในชุมชนนี้
 ในความเห็นของผู้นำศาสนาอิสลาม เห็นว่ามีพรรคการเมืองเข้ามาหาเสียงในชุมชนมาก
 มีจำนวนร้อยละ 43.5 บางชุมชนที่เห็นว่าเข้ามาหาเสียงน้อย มีจำนวนร้อยละ 34.7 และ
 ในบางชุมชนเข้ามาหาเสียงพอสมควร มีจำนวนร้อยละ 21.8

อย่างไรก็ตามการเข้ามาหาเสียงของนักการเมืองหรือพรรคการเมือง นอกจาก
 จะเข้ามาหาเสียงแล้ว ยังได้ช่วยสนับสนุนมัสยิด ด้วยการบริจาคเป็นเงินช่วยบำรุงมัสยิด
 มากที่สุด จำนวนร้อยละ 69.8 ช่วยปรับปรุงมัสยิด ร้อยละ 20.8 ซึ่งเงินที่บริจาคส่วนใหญ่
 จะเป็นเงินที่บริจาคผ่านกรมการศาสนา มีเพียงส่วนน้อยที่ช่วยเหลือด้วยการปฏิสังขรณ์มัสยิด
 ร้อยละ 4.2 และทำบุญโดยการเลี้ยงอาหาร ร้อยละ 5.2

ผลจากการที่บรรดานักการเมืองหรือพรรคการเมืองต่าง ๆ เข้ามาหาเสียงใน
 ชุมชนจำนวนมาก และให้ความช่วยเหลือมัสยิด ทำให้ผู้นำศาสนาอิสลามมีส่วนร่วมในการ
 เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองไปในตัว ด้วยการช่วยเหลือผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ตน
 สนับสนุน ดังจะเห็นได้จากกรณีที่ผู้นำศาสนาอิสลามเกือบทั้งหมด กล่าวว่าการเข้าร่วม
 กิจกรรมทางการเมืองนี้ไม่ขัดต่อหลักการของศาสนา มีจำนวนถึงร้อยละ 96.4 มีเพียงส่วน

น้อยเท่านั้นที่ กล่าวว่่าขัดต่อหลักการของศาสนา เพียงร้อยละ 4.0 เท่านั้น ซึ่งในประเด็นนี้ชี้ให้เห็นว่า ผู้นำศาสนาอิสลามมีทัศนคติในทางที่เห็นด้วยกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งแม้แต่ในการประชุมลับบุรุษผู้นำศาสนาอิสลามก็ได้เคยมีการนำเอาปัญหาทางการเมืองเข้าปรึกษาในที่ประชุมด้วย แม้จะมีจำนวนเล็กน้อย ร้อยละ 5.7 ส่วนมากจะจะนำปัญหาสังคมทั่วไปในชุมชนมาปรึกษา ร้อยละ 63.1 เนื่องจากเป็นปัญหาที่ใกล้ตัวที่สุด และกัปัญหาด้านเศรษฐกิจ ร้อยละ 18.9 ปัญหาการศึกษา การพัฒนาท้องถิ่น ร้อยละ 12.3 เป็นต้น (โปรดดูข้อมูลตารางที่ 5.7 ประกอบ)

โดยสรุปแล้วผู้นำศาสนาอิสลามส่วนใหญ่จะเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองกับพรรคการเมืองต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่การที่พรรคการเมืองและนักการเมืองระดับต่าง ๆ เข้ามาหาเสียงในชุมชนตนจำนวนมาก โดยที่พรรคการเมืองและนักการเมืองต่าง ๆ ก็จะทำให้การช่วยเหลือมีสยิด เมื่อพรรคการเมืองและนักการเมืองเข้ามาหาเสียงและทำประโยชน์ให้ชุมชน ก็ย่อมต้องขอความช่วยเหลือจากผู้นำศาสนาอิสลามให้ช่วยสนับสนุน โดยการช่วยชักจูงให้คนในชุมชนไปลงคะแนนเสียงให้ หรือดำเนินกิจกรรมทางการเมืองช่วยเหลือพรรคการเมืองและนักการเมืองเป็นการตอบแทน จึงทำให้ผู้นำศาสนาอิสลามมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ดังจะเห็นได้ว่าผู้นำศาสนาอิสลามส่วนมากกล่าวว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองไม่เป็นการขัดต่อหลักการของศาสนา

ตารางที่ 5.7 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
1. ในช่วงระยะที่พรรคการเมือง นักการเมืองมาหาเสียงในชุมชนของท่าน		
มีพรรคการเมืองใดที่มาหาเสียงมากที่สุด		
ก. ประชาธิปัตย์	45	36.3
ข. ประชากรไทย	49	39.5
ค. กิจสังคม	1	0.8
ง. พลังธรรม	29	23.4
รวม	124	100.0
2. ในการหาเสียงของพรรคการเมือง มีบุคคลระดับใด		
ที่เข้ามาหาเสียงในชุมชนของท่าน		
ก. หัวหน้าพรรค	15	12.1
ข. รองหัวหน้าพรรค	16	12.9
ค. ตัวผู้สมัครเอง	89	71.8
ง. หัวหน้าแผน	4	3.2
รวม	124	100.0
3. ในความเห็นของท่าน การที่พรรคการเมืองเข้ามาช่วยเหลือ		
และหาเสียงในมัสยิดของท่านมากน้อยเพียงใด		
ก. เข้ามาหาเสียงมาก	54	43.5
ข. เข้ามาหาเสียงน้อย	43	34.7
ค. ปานกลาง/พอสมควร/เป็นบางโอกาส	27	21.8
รวม	124	100.0

(มีต่อ)

ตารางที่ 5.7 (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
4. ในการเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ช่วยสนับสนุนมัสยิดของท่านอย่างไร		
ก. บริจาคเป็นเงินช่วยบำรุงมัสยิด	67	69.8
ข. ปรับปรุงบริเวณมัสยิด	20	20.8
ค. ช่วยปฏิสังขรณ์ศาสนกิจ	4	4.2
ง. ทานูญโดยการเลี้ยงอาหาร	5	5.2
รวม	96	100.0
5. ท่านคิดว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม ขัดต่อหลักการของศาสนาหรือไม่		
ก. ไม่ขัดต่อหลักการของศาสนา	119	96.0
ข. ขัดต่อหลักการศาสนา	5	4.0
ค. อื่น ๆ	124	100.0
รวม		
6. ในโอกาสที่มีการประชุมลับบุรุษ ท่านเคยนำปัญหา ทางด้านใดของชุมชนมาปรึกษาในที่ประชุม		
ก. สังคมทั่ว ๆ ไป	77	63.1
ข. เศรษฐกิจ	23	18.9
ค. การเมือง	7	5.7
ง. อื่น ๆ (เช่น การศึกษา, การพัฒนาท้องถิ่น)	15	12.3
รวม	122	100.0

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ในส่วนนี้จะเป็นการพิจารณาถึงการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง หรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลาม โดยจะนำเอาปัจจัยทางด้านภูมิฐานะของมัสยิดที่สังกัด ตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลาม อายุ ระดับการศึกษา อาชีพก่อนที่จะมาเป็นผู้นำศาสนาอิสลาม และระยะเวลาดำรงตำแหน่ง มาศึกษาดูว่าแต่ละปัจจัยมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลามอย่างไร ซึ่งจะได้พิจารณาเป็นลำดับ ดังนี้ (โปรดดูข้อมูลตารางที่ 5.8 ประกอบ)

- ภูมิฐานะของมัสยิดที่สังกัด พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่อยู่ในเขตพระโขนง และเขตบางกะปิ เห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลามไม่ขัดต่อหลักการของศาสนา ในอัตราที่เท่ากัน คือ ร้อยละ 100.0 รองลงมา คือ เขตหนองจอก ร้อยละ 97.0 และเขตมีนบุรี ร้อยละ 85.2 จะเห็นได้ว่าภูมิฐานะของมัสยิดที่สังกัดเป็นปัจจัยที่ำผู้นำศาสนาอิสลาม มีความคิดเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

- ตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลาม พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่ดำรงตำแหน่งอิหม่าม เห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลามไม่ขัดต่อหลักการของศาสนามากที่สุด ร้อยละ 98.1 รองลงมาตำแหน่งกรรมการมัสยิด เห็นด้วยร้อยละ 96.8 ตำแหน่งคอเต็บ เห็นด้วยร้อยละ 96.4 และตำแหน่งบิหลัน เห็นด้วยร้อยละ 84.6 อย่างไรก็ตามตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลามไม่ได้เป็นปัจจัยที่ำผู้นำศาสนาอิสลาม มีความคิดเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองแตกต่างกันแต่ประการใด

- อายุ พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่อยู่ในวัยหนุ่ม ช่วงอายุ 20-30 และวัยกลางคน ช่วงอายุ 31-40 ปี เห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลามไม่ขัดต่อหลักการของศาสนาที่สุด ร้อยละ 100.0 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 41-50 ปี เห็นด้วยร้อยละ 96.3 ช่วงอายุ 51-60 ปี เห็นด้วยร้อยละ 95.1 และ อายุ

61 ปีขึ้นไป เห็นด้วยร้อยละ 94.4 อย่างไรก็ตามภูมิฐานะของมัสยิดที่สังกัดไม่ได้เป็นปัจจัยที่พาคำนำศาสนาอิสลาม มีความคิดเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองแตกต่างกันแต่ประการใด

- ระดับการศึกษา พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่สำเร็จการระดับปานกลาง คือ ระดับมัธยมและระดับอาชีวศึกษาชั้นสูง เห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลามไม่ขัดต่อหลักการของศาสนามากที่สุด ร้อยละ 100.0 รองลงมา คือ ระดับประถม ศึกษา ร้อยละ 95.5 และระดับปริญญาตรี ร้อยละ 87.5 อย่างไรก็ตามระดับการศึกษาไม่ได้เป็นปัจจัยที่พาคำนำศาสนาอิสลาม มีความคิดเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองแตกต่างกันแต่ประการใด

- อาชีพ พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลามที่เคยมีอาชีพครูสอนศาสนา ซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับหลักศาสนาดี และอาชีพกาน้ำ ผู้ใหญ่บ้าน หรือกรรมการชุมชน ซึ่งเคยคลุกคลีอยู่กับชาวบ้านและการเมืองมาก่อนมาก่อน เห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลามไม่ขัดต่อหลักของศาสนาที่สุด ร้อยละ 100.0 คือไม่มีคนไหนไม่เห็นด้วยเลย รองลงมา คือ อาชีพข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วย ร้อยละ 90.9 อย่างไรก็ตามอาชีพไม่ได้เป็นปัจจัยที่พาคำนำศาสนาอิสลาม มีความคิดเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองแตกต่างกันแต่ประการใด

- ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่ดำรงตำแหน่งมาเป็นระยะเวลาไม่นานนัก คือ 3 เดือน-1 ปี และ 2-5 ปี เห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลามไม่ขัดต่อหลักการของศาสนา ร้อยละ 100.0 และ 97.3 รองลงมา คือ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งมาเป็นระยะเวลานาน คือ 6-10 ปี และมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 92.0 และ 96.1 ตามลำดับ อย่างไรก็ตามระยะเวลาดำรงตำแหน่งไม่ได้เป็นปัจจัยที่พาคำนำศาสนาอิสลาม มีความคิดเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองแตกต่างกันแต่ประการใด

โดยสรุป ผู้นำศาสนาอิสลามที่เห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองไม่ขัดต่อหลักการของศาสนา มากที่สุด ได้แก่ ผู้นำศาสนาอิสลามที่อยู่ในเขตพระโขนง และเขตบางกะปิ มีตำแหน่งอิหม่าม เป็นผู้นำศาสนาอิสลามที่มีอยู่ในวัยหนุ่ม อายุระหว่าง 20-30 ปี และ 31-40 ปี มีระดับการศึกษาปานกลาง คือ ระดับมัธยมศึกษา และอาชีวศึกษาชั้นสูง เป็นผู้ที่เคยมีอาชีพเป็นครูสอนศาสนา กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือกรรมการชุมชน และดำรงตำแหน่งมาเป็นระยะเวลาไม่นาน คือ 3 เดือน-1 ปี และ 2-5 ปี

ตารางที่ 5.8 ร้อยละของการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของผู้นำศาสนาอิสลามที่เห็นว่าการไม่ขัดต่อหลักการของศาสนา จำแนกตามปัจจัยต่าง ๆ
(ก = ไม่ขัดต่อหลักการของศาสนา, ข = ขัดต่อหลักการศาสนา)

สถานการณ์	ก	ข	จำนวน	%
1. ภูมิฐานะของมัสยิดที่สังกัด ($X^2 = 10.886$, $df. = 3$, $Sig. = 0.012$)*				
ก. เขตพระโขนง	100.0	-	32	25.8
ข. เขตบางกะปิ	100.0	-	32	25.8
ค. เขตมีนบุรี	85.2	14.8	27	21.8
ง. เขตหนองจอก	97.0	3.0	33	26.6
2. ตำแหน่งทางผู้นำศาสนาอิสลาม ($X^2 = 4.994$, $df. = 3$, $Sig. = 0.172$)				
ก. อิหม่าม	98.1	1.9	52	41.9
ข. คอเต็บ	96.4	3.6	28	22.6
ค. บิหลัน	84.6	15.4	13	10.5
ง. กรรมการมัสยิด	96.8	3.2	31	25.0
3. อายุ ($X^2 = 1.139$, $df. = 4$, $Sig. = 0.887$)				
ก. 20-30 ปี	100.0	-	4	3.2
ข. 31-40 ปี	100.0	-	16	12.9
ค. 41-50 ปี	96.3	3.7	27	21.8
ง. 51-60 ปี	95.1	4.9	41	33.1
จ. 61 ปีขึ้นไป	94.4	5.6	36	29.0

(มีต่อ)

ตารางที่ 5.8 (ต่อ)

สถานภาพ	ก	ข	จำนวน	%
4. ระดับการศึกษา ($X^2 = 2.665$, $df. = 3$, $Sig. = 0.446$)				
ก. ประถมศึกษา	95.5	4.5	89	71.8
ข. มัธยมศึกษา	100.0	-	24	19.4
ค. อาชีวศึกษาขั้นสูง	100.0	-	3	2.4
ง.ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	87.5	12.5	8	6.5
5. อาชีพ (ก่อนเป็นผู้นำศาสนาอิสลาม) ($X^2 = 2.508$, $df. = 3$, $Sig. = 0.473$)				
ก. ข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	90.9	9.1	11	8.9
ข. ครูสอนศาสนา	100.0	-	29	23.4
ค. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือกรรมการชุมชน	100.0	-	7	5.6
ง. อื่น ๆ	94.8	5.2	77	62.1
6. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง ($X^2 = 2.987$, $df. = 3$, $Sig. = 0.322$)				
ก. 3 เดือน - 1 ปี	100.0	-	11	8.9
ข. 2 - 5 ปี	97.3	2.7	37	29.8
ค. 6 - 10 ปี	92.0	8.2	25	20.2
ง. มากกว่า 10 ปี	96.1	3.9	51	41.1
รวม	119	5	124	-
ร้อยละ	96.0	4.0	-	100.0

หมายเหตุ : * = มีนัยสำคัญน้อยกว่า .05

การมีอิทธิพลและแรงจูงใจในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

ในส่วนนี้จะเน้นถึงอิทธิพลและแรงจูงใจที่ทำให้ผู้นำศาสนาอิสลามเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของชุมชนของตน โดยมองจากประเด็นที่ผู้นำศาสนาอิสลามได้เข้าร่วมฟังการหาเสียงเลือกตั้งของนักการเมืองหรือพรรคการเมืองอย่างน้อยเพียงใด ได้มีการติดตามการหาเสียงเลือกตั้งจากพรรคการเมืองต่าง ๆ ด้วยวิธีการใด

จากการศึกษาวิจัย พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ให้ความสนใจในการฟังการหาเสียงเลือกตั้งจากพรรคการเมืองต่าง ๆ ว่า ไปฟังการหาเสียงเป็นมาครั้งที่มีโอกาสมากที่สุด ร้อยละ 73.0 รองลงมาให้ความสนใจในการไปฟังการหาเสียงทุกครั้ง ร้อยละ 16.4 มีส่วนน้อยที่ไม่สนใจไปฟังการหาเสียงเลือกตั้ง ร้อยละ 10.7 แสดงให้เห็นว่าผู้นำศาสนาอิสลามให้ความสนใจในการไปฟังการหาเสียงเลือกตั้งพอสมควร

ส่วนพรรคการเมืองที่ผู้นำศาสนาอิสลามติดตามไปฟังการหาเสียงเลือกตั้งนั้น ส่วนมากจะติดตามไปฟังการหาเสียงของทุกพรรค ร้อยละ 55.0 รองลงมาจะติดตามไปฟังการหาเสียงเลือกตั้งเฉพาะพรรคที่ตนสนใจ ร้อยละ 39.6 แสดงให้เห็นว่ามีอิทธิพลและแรงจูงใจจากพรรคการเมืองต่าง ๆ อย่างมากที่ทำให้ผู้นำศาสนาอิสลามสนใจติดตามฟังการหาเสียงเลือกตั้ง เป็นต้นว่า ไปให้การสนับสนุนพรรคการเมืองที่ตนสนใจ หรือต้องการฟังนโยบายของพรรคการเมืองต่าง ๆ เพื่อเปรียบเทียบกัน ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง มีจำนวนเพียงเล็กน้อย คือ ร้อยละ 10.7 ที่ไม่ได้ติดตามฟังการหาเสียง เนื่องจากไม่มีเวลาหรือต้องการวางตัวเป็นกลาง

สำหรับการติดตามการหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองต่าง ๆ นั้น ผู้นำศาสนาอิสลามส่วนมากจะทราบข่าวจากวิทยุ-โทรทัศน์ มากที่สุด ร้อยละ 40.7 รองลงมาทราบข่าวจากการปราศรัยหาเสียงของนักการเมืองในชุมชนต่าง ๆ ร้อยละ 31.7 และทราบข่าวจากการปราศรัยหาเสียงของพรรคการเมืองในชุมชนต่าง ๆ ร้อยละ 27.6 แสดงว่าสื่อมวลชน โดยเฉพาะวิทยุ-โทรทัศน์มีอิทธิพลอย่างสูงต่อผู้นำศาสนาอิสลามในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งข้อมูลนี้ก็นำมาจากการที่ผู้นำศาสนาอิสลาม ระบุว่าได้รับการประชาสัมพันธ์การหาเสียงเลือกตั้งจากสื่อมวลชนมากที่สุด ร้อยละ 39.0 รองลงมาคือจากการประชาสัมพันธ์ของทางราชการ ร้อยละ 33.3 และจากใบปลิวของพรรคการเมือง ร้อยละ 27.6

(โปรดดูข้อมูลตารางที่ 5.9 ประกอบ)

สรุปได้ว่าผู้นำศาสนาอิสลามส่วนมากจะได้รับอิทธิพลและแรงจูงใจให้เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองหรือมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นอิทธิพลหรือแรงจูงใจ นักการเมือง พรรคการเมือง และจากสื่อการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อจากพรรคการเมือง เช่น ใบปลิวของพรรคการเมือง การปราศรัยหาเสียงของนักการเมือง และพรรคการเมือง สื่อจากการประชาสัมพันธ์ของทางราชการ และที่สำคัญที่สุด คือ จากสื่อสารมวลชนต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น

ตารางที่ 5.9 การมีอิทธิพลและแรงจูงใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
1. ท่านเคยสนใจฟังการหาเสียงเลือกตั้งจากพรรคการเมืองมากน้อยเพียงใด		
ก. ไปฟังทุกครั้ง	20	16.4
ข. ไปเป็นบางครั้งที่มีโอกาส	89	73.0
ค. ไม่สนใจ/ไม่เคยฟัง	13	10.7
รวม	122	100.0
2. ท่านไปฟังการหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมือง		
ก. ไปฟังการหาเสียงของทุกพรรค	61	55.0
ข. ไปฟังเฉพาะพรรคที่ท่านสนใจ	44	39.6
ค. อื่น ๆ (เป็นกลาง, ไม่ได้ไปฟัง, ไปฟังถ้ามีเวลา)	6	5.4
รวม	111	100.0
3. ท่านได้รับการประชาสัมพันธ์การหาเสียงเลือกตั้งด้วยวิธีใด		
ก. สื่อสารมวลชน	48	39.0
ข. ใบปลิวของพรรคการเมือง	34	27.6
ค. ประชาสัมพันธ์ของทางราชการ	41	33.3
ง. อื่น ๆ	123	100.0
รวม		
4. ถ้าท่านติดตามการหาเสียงเลือกตั้งจากพรรคการเมือง ท่านได้ทราบข่าวจาก		
ก. การปราศรัยหาเสียงของพรรคการเมืองในชุมชนของท่าน	34	27.6
ข. จากวิทยุ-โทรทัศน์	50	40.7
ค. จากการหาเสียงของนักการเมืองในชุมชนต่าง ๆ	39	31.7
รวม	123	100.0

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

ในขั้นนี้จะเป็นการพิจารณาแรงจูงใจในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้
นำศาสนาอิสลาม โดยจะนำเอาปัจจัยทางด้านภูมิลาเนาของ มัสยิดที่สังกัด ตำแหน่งผู้นำ
ศาสนาอิสลาม อายุ ระดับการศึกษา อาชีพก่อนที่จะมาเป็นผู้นำศาสนาอิสลาม และระยะ
เวลาดำรงตำแหน่ง มาศึกษาดูว่าแต่ละปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมทาง
การเมืองของผู้นำศาสนาอิสลามอย่างไร ซึ่งจะได้พิจารณาเป็นลำดับ ดังนี้ (โปรดดูข้อมูล
ตารางที่ 5.10 ประกอบ)

- ภูมิลาเนาของมัสยิดที่สังกัด พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลามที่อยู่ในแต่ละเขตบาง
กะปิสนใจไปฟังการหาเสียงเลือกตั้งจากพรรคการเมืองต่าง ๆ ทุกครั้ง มากที่สุด ร้อยละ
33.3 รองลงมาเขตพระโขนง ร้อยละ 28.1 เขตหนองจอกสนใจไปฟังทุกครั้ง ร้อยละ
3.0 แต่จะไปฟังเป็นบางครั้งที่มีโอกาส ร้อยละ 84.8 เขตมีปรี ส่วนมากจะสนใจ
ไปฟังเป็นบางครั้งที่มีโอกาส ร้อยละ 70.4 จะเห็นได้ว่าภูมิลาเนาของมัสยิดที่สังกัดเป็น
ปัจจัยที่พำผู้นำศาสนาอิสลาม มีแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองแตกต่าง
อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

- ตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลาม พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่ดำรงตำแหน่ง
กรรมการมัสยิด สนใจไปฟังการหาเสียงเลือกตั้งจากพรรคการเมืองต่าง ๆ ทุกครั้ง มากที่
สุด ร้อยละ 29.0 รองลงมา ตำแหน่งคอเต็บ ร้อยละ 14.3 ตำแหน่งอิหม่าม ร้อยละ
12.0 และตำแหน่งบิหลัน ร้อยละ 7.7 แสดงให้เห็นว่าตำแหน่งกรรมการมัสยิดมีเวลาใน
การไปฟังการหาเสียงเลือกตั้งมากกว่าตำแหน่งอื่น ทำให้สามารถติดตามไปฟังการหาเสียง
ได้ อย่างไรก็ตามตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลามไม่ได้เป็นปัจจัยที่พำผู้นำศาสนาอิสลาม มีแรง
จูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองแตกต่างกันแต่ประการใด

- อายุ พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่อยู่ในวัยหนุ่ม ช่วงอายุ 20-30 และ
ช่วง 31-40 ปี สนใจไปฟังการหาเสียงเลือกตั้งจากพรรคการเมืองต่าง ๆ ทุกครั้งมาก
กว่าอายุช่วงอื่น ๆ ร้อยละ 25.0 และ 18.8 ตามลำดับ ส่วนผู้ที่มีอายุมากขึ้น ช่วงอายุ

41-50 ปี 51-60 ปี และ 61 ปีขึ้นไป สนใจไปฟังการหาเสียงเลือกตั้งจากพรรคการเมืองต่าง ๆ ทุกครั้งน้อยลง คือ ร้อยละ 18.5, 15.4 และ 13.9 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าผู้นำศาสนาอิสลามที่มีอายุน้อยยิ่งให้ความสนใจไปฟังการหาเสียงเลือกตั้งจากพรรคการเมืองต่าง ๆ ทุกครั้ง มากกว่าผู้นำศาสนาอิสลามที่มีอายุมากขึ้นเรื่อย ๆ แสดงว่าผู้นำศาสนาอิสลามวัยหนุ่มจะมีความกระตือรือร้นมากกว่าผู้นำศาสนาอิสลามที่อยู่ในวัยแก่ อย่างไรก็ตามอายุไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้นำศาสนาอิสลาม มีแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองแตกต่างกันแต่ประการใด

- ระดับการศึกษา พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่สำเร็จการระดับต่ำ คือ ประถม สนใจไปฟังการหาเสียงเลือกตั้งจากพรรคการเมืองต่าง ๆ ทุกครั้งมากที่สุด ร้อยละ 18.4 รองลงมา ระดับมัธยมศึกษาและระดับปริญญาตรี ร้อยละ 12.5 ส่วนระดับอาชีวศึกษาชั้นสูง สนใจไปฟังเป็นบางครั้งที่มีโอกาส ร้อยละ 66.7 อย่างไรก็ตามระดับการศึกษาไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้นำศาสนาอิสลาม มีแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองแตกต่างกันแต่ประการใด

- อาชีพ พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลามที่เคยมีอาชีพทำนันทนาการหรือกรรมการชุมชน ซึ่งเคยคลุกคลีการเมืองมาก่อนมาก่อน สนใจไปฟังการหาเสียงเลือกตั้งจากพรรคการเมืองต่าง ๆ ทุกครั้งมากที่สุด ร้อยละ 28.6 รองลงมา ครูสอนศาสนา ร้อยละ 13.8 ส่วนข้าราชการจะไปฟังเป็นบางครั้งที่มีโอกาส ร้อยละ 100.0 อย่างไรก็ตามอาชีพไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้นำศาสนาอิสลาม มีแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองแตกต่างกันแต่ประการใด

- ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่ดำรงตำแหน่งมาเป็นระยะเวลานาน คือ มากกว่า 10 ปี สนใจไปฟังการหาเสียงเลือกตั้งจากพรรคการเมืองต่าง ๆ ทุกครั้งมากที่สุด ร้อยละ 18.4 รองลงมา ระยะเวลา 2-5 ปี ร้อยละ 16.2 ระยะเวลา 6-10 ปี ร้อยละ 16.0 และระยะเวลา 3 เดือน-1 ปี ร้อยละ 9.1 แสดงว่าผู้นำศาสนาอิสลามที่ดำรงตำแหน่งมานานย่อมเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่ดำรงตำแหน่งมาเป็นระยะเวลาลั้น อย่างไรก็ตามระยะเวลาดำรงตำแหน่งไม่ได้เป็นปัจจัย

ที่หาผู้นำศาสนาอิสลาม มีแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองแตกต่างกันแต่ประการใด

โดยสรุป ผู้นำศาสนาอิสลามที่สนใจไปฟังการหาเสียงเลือกตั้งจากพรรคการเมืองต่าง ๆ ทุกครั้ง มากที่สุด ได้แก่ ผู้นำศาสนาอิสลามที่อยู่ในเขตพระโขนง มีตำแหน่งกรรมการมัสยิด เป็นผู้นำศาสนาอิสลามที่มีอยู่ในวัยหนุ่ม อายุระหว่าง 20-30 ปี มีระดับการศึกษาต่ำ คือ ระดับประถมศึกษา เป็นผู้ที่เคยมีอาชีพกานัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือกรรมการชุมชน และดำรงตำแหน่งมาเป็นระยะเวลาาน คือ มากกว่า 10 ปี

ตารางที่ 5.10 ร้อยละของความมากน้อยของการเคยสนใจฟังการหาเสียงเลือกตั้งจากพรรคการเมือง จำแนกตามปัจจัยต่าง ๆ (ก = ไปฟังทุกครั้ง, ข = ไปเป็นบางครั้งที่มีโอกาส, ค = ไม่สนใจ/ไม่เคยฟัง)

สถานภาพ	ก	ข	ค	จำนวน	%
1. ภูมิฐานะของมัสยิดที่สังกัด ($X^2 = 31.117, df. = 6, Sig. = 0.000$)**					
ก. เขตพระโขนง	28.1	71.9	-	32	26.2
ข. เขตบางกระปิ	33.3	63.3	3.3	30	24.6
ค. เขตมีนบุรี	-	70.4	29.6	27	22.1
ง. เขตหนองจอก	3.0	84.8	12.1	33	27.0
2. ตำแหน่งทางผู้นำศาสนาอิสลาม ($X^2 = 8.463, df. = 6, Sig. = 0.206$)					
ก. อิหม่าม	12.0	78.0	10.0	50	41.0
ข. คอเต็บ	14.3	71.4	14.3	28	23.0
ค. บิหลัน	7.7	69.2	23.1	13	10.7
ง. กรรมการมัสยิด	29.0	67.7	3.2	31	25.4

(มีต่อ)

ตารางที่ 5.10 (ต่อ)

สถานภาพ	ก	ข	ค	จำนวน	%
3. อายุ ($X^2 = 4.194$, $df. = 8$, $Sig. = 0.839$)					
ก. 20-30 ปี	25.0	50.0	25.0	4	3.3
ข. 31-40 ปี	18.8	81.3	-	16	13.1
ค. 41-50 ปี	18.5	74.1	7.4	27	22.1
ง. 51-60 ปี	15.4	71.8	12.8	39	32.0
จ. 61 ปีขึ้นไป	13.9	72.2	13.9	36	29.5
4. ระดับการศึกษา ($X^2 = 5.363$, $df. = 6$, $Sig. = 0.498$)					
ก. ประถมศึกษา	18.4	69.0	12.6	87	71.3
ข. มัธยมศึกษา	12.5	83.3	4.2	24	19.7
ค. อาชีวศึกษาชั้นสูง	-	66.7	33.3	3	2.5
ง. ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	12.5	87.5	-	8	6.6
5. อาชีพ (ก่อนเป็นผู้นำศาสนาอิสลาม) ($X^2 = 7.340$, $df. = 6$, $Sig. = 0.290$)					
ก. ข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	-	100.0	-	10	8.2
ข. ครูสอนศาสนา	13.8	79.3	6.9	29	23.8
ค. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือกรรมการชุมชน	28.6	71.4	-	7	5.7
ง. อื่น ๆ	18.4	67.1	14.5	76	62.3
6. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง ($X^2 = 6.767$, $df. = 6$, $Sig. = 0.342$)					
ก. 3 เดือน - 1 ปี	9.1	81.8	9.1	11	9.0
ข. 2 - 5 ปี	16.2	78.4	5.4	37	30.0
ค. 6 - 10 ปี	16.0	60.0	24.0	25	20.5
ง. มากกว่า 10 ปี	18.4	73.5	8.2	49	40.2
รวม	20	89	13	122	-
ร้อยละ	16.4	73.0	10.7	-	100.0

หมายเหตุ : ** = มีนัยสำคัญน้อยกว่า .01

การมีศักยภาพของผู้นำศาสนาอิสลามในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ในส่วนนี้จะพิจารณาถึงการที่ผู้นำศาสนาอิสลาม ได้เคยรับผิดชอบในการนำปัญหาของชุมชนไปปรึกษาหาทางแก้ไขปัญหา โดยให้ผู้แทนได้เป็นตัวกลางในการแก้ไขปัญหานี้เป็นการมีส่วนร่วมกันรับผิดชอบในกิจการการบริหารบ้านเมือง

จากการศึกษาวิจัย พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ได้เคยนำปัญหาต่าง ๆ ของมัสยิดไปปรึกษากับผู้นำใน เขตกรณีที่มีปัญหา มีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 62.1 และที่ไม่เคยนำปัญหาของมัสยิดไปปรึกษากับผู้แทนในเขตมีร้อยละ 37.5 สำหรับเรื่องที่ผู้นำศาสนาอิสลามปรึกษาหารือกับแทนของพรรคการเมืองนั้น ปรากฏว่า ผู้นำศาสนาอิสลามได้นำปัญหาสังคมไปปรึกษามากที่สุด ร้อยละ 62.8 รองลงมาได้แก่ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ร้อยละ 30.8 นอกนั้นเป็นการปรึกษาทางด้านการเมือง ร้อยละ 2.6 และเรื่องทั่ว ๆ ไป ร้อยละ 3.8

เมื่อถามถึงหน้าที่ของนักการเมืองว่ามีความเหมาะสมประการใด ผู้นำศาสนาอิสลามเห็นว่า นักการเมืองได้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนแล้ว มากที่สุด ร้อยละ 49.2 ที่เห็นว่าไม่เหมาะสมกับการเป็นตัวแทน ร้อยละ 23.8 และที่เห็นว่าสมควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขบทบาทการทำงานให้เหมาะสมกว่าที่เป็นอยู่ ร้อยละ 27.0 แสดงให้เห็นว่านักการเมืองส่วนมากยังไม่สามารถเป็นที่พึ่งของประชาชนได้มากนัก ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้นำศาสนาอิสลามส่วนมากให้ความเห็นว่าผู้แทนในระดับท้องถิ่นให้ผลประโยชน์มากกว่าผู้แทนในระดับชาติ กล่าวคือ เห็นว่าผู้แทนในระดับท้องถิ่นให้ประโยชน์ถึงร้อยละ 70.2 ส่วนผู้แทนในระดับชาติให้ประโยชน์เพียงร้อยละ 29.8

สรุปได้ว่าผู้นำศาสนาอิสลามถึงแม้จะมีศักยภาพในการมีส่วนร่วมทางการเมืองค่อนข้างสูง ดังจะเห็นได้จากการนำปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนไปปรึกษาหารือกับผู้แทนในกรณีที่มีปัญหา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง หรือปัญหาทั่ว ๆ ไป แต่อาจมีอุปสรรคบ้างในกรณีของการนำปัญหาเหล่านั้นไปปรึกษากับผู้แทนในระดับชาติ ดังนั้นการปรึกษาปัญหาส่วนใหญ่มักจะเป็นการปรึกษากับผู้แทนในระดับท้องถิ่นซึ่งอยู่ใกล้ชิดกว่า

ตารางที่ 5.11 ศักยภาพของผู้นำศาสนาอิสลามในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
1. ท่านเคยนำปัญหาต่าง ๆ ของมัสยิดปรึกษากับผู้แทนในเขตของท่าน		
ก. ได้ปรึกษาในกรณีที่มีปัญหา	77	62.1
ข. ไม่เคยปรึกษาหารือ	47	37.5
ค. อื่น ๆ	124	100.0
รวม		
2. ในเรื่องที่ท่านปรึกษากับผู้แทนของพรรคการเมือง ท่านได้นำปัญหาเรื่องใดไปปรึกษา		
ก. ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ	24	30.8
ข. ปัญหาทางด้านการเมือง	4	2.6
ค. ปัญหาทางด้านสังคม	49	62.8
ง. ปัญหาทั่วไป	3	3.8
รวม	78	100.0
3. หน้าที่ของนักการเมืองที่เหมาะสมเป็นอย่างไร		
ก. ทำหน้าที่เป็นตัวแทนแล้ว	60	49.2
ข. ไม่เหมาะสมกับการเป็นตัวแทน	29	23.8
ค. ควรปรับปรุง เปลี่ยนแปลงแก้ไขบทบาทการทำงาน	33	27.0
รวม	122	100.0
4. ในผู้แทนระดับท้องถิ่นและผู้แทนระดับชาติ ท่านคิดว่าระดับใดรับผลประโยชน์มากกว่ากัน		
ก. ระดับชาติ	37	29.8
ข. ระดับท้องถิ่น	87	70.2
รวม	124	100.0

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีศักยภาพของผู้นำศาสนาอิสลาม

ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ในส่วนนี้จะเป็นการพิจารณาถึงการมีศักยภาพของผู้นำศาสนาอิสลามในการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยจะนำเอาปัจจัยทางด้านภูมิฐานะของมัศยิดที่สังกัด ตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลาม อายุ ระดับการศึกษา อาชีพก่อนที่จะมาเป็นผู้นำศาสนาอิสลาม และระยะเวลาดำรงตำแหน่ง มาศึกษาดูว่าแต่ละปัจจัยมีความสัมพันธ์ต่อการมีศักยภาพของผู้นำศาสนาอิสลามในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างไร ซึ่งจะได้พิจารณาเป็นลำดับ ดังนี้ (โปรดดูข้อมูลตารางที่ 5.12 ประกอบ)

- ภูมิฐานะของมัศยิดที่สังกัด พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลามที่อยู่ในเขตบางกะปิหน้าปัญหาต่าง ๆ ของมัศยิดไปปรึกษากับผู้แทนในเขตของตนในกรณีที่มีปัญหา มากที่สุด ร้อยละ 75.0 รองลงมาเขตพระโขนงหน้าปัญหาไปปรึกษา ร้อยละ 68.8 เขตหนองจอกหน้าปัญหาไปปรึกษา ร้อยละ 57.6 และเขตมีนบุรีหน้าปัญหาไปปรึกษา ร้อยละ 44.4 แสดงว่าผู้นำศาสนาอิสลามในเขตบางกะปิมีศักยภาพสูงกว่าผู้นำศาสนาอิสลามในเขตอื่น ๆ อย่างไรก็ตามภูมิฐานะของมัศยิดที่สังกัดไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้นำศาสนาอิสลามมีศักยภาพในการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันแต่ประการใด

- ตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลาม พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลามที่ดำรงตำแหน่งอิหม่ามหน้าปัญหาต่าง ๆ ของมัศยิดไปปรึกษากับผู้แทนในเขตของตนในกรณีที่มีปัญหา มากที่สุด ร้อยละ 71.2 รองลงมากรรมการมัศยิด หน้าปัญหาไปปรึกษา ร้อยละ 67.7 ส่วนตำแหน่งคอเต็บและตำแหน่งบิหลัน หน้าปัญหาไปปรึกษาใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 46.4 และ 46.2 ตามลำดับแสดงว่าผู้นำศาสนาอิสลามตำแหน่งอิหม่ามมีศักยภาพสูงกว่าผู้นำศาสนาอิสลามตำแหน่งอื่น อย่างไรก็ตามตำแหน่งผู้นำศาสนาอิสลามไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้นำศาสนาอิสลามมีศักยภาพในการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันแต่ประการใด

- อายุ พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลามที่อยู่ในกลางคน ช่วงอายุ 31-40 ปี และ 41-50 ปี หน้าปัญหาต่าง ๆ ของมัศยิดไปปรึกษากับผู้แทนในเขตของตนในกรณีที่มีปัญหา มากที่สุด ร้อยละ 87.5 และ 70.4 ตามลำดับ ช่วงอายุ 20-30 ปีหน้าปัญหาไปปรึกษา ร้อยละ

50.0 ช่วงอายุ 51-60 ปี นำปัญหาไปปรึกษา ร้อยละ 61.0 และช่วงอายุ 61 ปีขึ้นไป นำปัญหาไปปรึกษาน้อยที่สุด ร้อยละ 47.2 แสดงว่าผู้นำศาสนาอิสลามที่อยู่วัยกลางคนจะมีความกระตือรือร้นมากกว่าผู้นำศาสนาอิสลามที่อยู่ในวัยหนุ่มและวัยแก่ อย่างไรก็ตามอายุไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้นำศาสนาอิสลามมีศักยภาพในการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันแต่ประการใด

- ระดับการศึกษา พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลาม ที่สำเร็จการศึกษาระดับสูง คือระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า นำปัญหาต่าง ๆ ของมัสยิดไปปรึกษากับผู้แทนในเขตของตนในกรณีที่มีปัญหา มากที่สุด ร้อยละ 87.5 รองลงมาผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปานกลาง คือระดับอาชีวศึกษาชั้นสูงและระดับมัธยมศึกษา นำปัญหาไปปรึกษา ร้อยละ 66.7 ส่วนผู้ที่การศึกษาต่ำ ระดับประถม นำปัญหาไปปรึกษาน้อยที่สุด ร้อยละ 58.4 แสดงว่าผู้นำศาสนาอิสลามที่มีการศึกษายิ่งสูงยิ่งมีความกระตือรือร้นมากกว่าผู้นำศาสนาอิสลามที่มีการศึกษาต่ำ เนื่องจากเข้าใจวิธีการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ดีกว่า อย่างไรก็ตามระดับการศึกษาไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้นำศาสนาอิสลามมีศักยภาพในการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันแต่ประการใด

- อาชีพ พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลามที่ทุกคนที่เคยมีอาชีพกานัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือกรรมการชุมชน ซึ่งเคยคลุกคลีการเมืองมาก่อนมาก่อน นำปัญหาต่าง ๆ ของมัสยิดไปปรึกษากับผู้แทนในเขตของตนในกรณีที่มีปัญหามากที่สุด ร้อยละ 100.0 รองลงมาครูสอนศาสนา นำปัญหาไปปรึกษา ร้อยละ 82.8 ข้าราชการนำปัญหาไปปรึกษา ร้อยละ 81.8 อาชีพอื่น ๆ เช่น นักธุรกิจ ค้าขาย ชาวนา นำปัญหาไปปรึกษาน้อยที่สุด ร้อยละ 48.1 แสดงว่าผู้นำศาสนาอิสลามที่เคยมีอาชีพกานัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือกรรมการชุมชนมาก่อนมีศักยภาพสูงกว่า ผู้นำศาสนาอิสลามที่มีอาชีพอื่น เนื่องจากเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับนักการเมืองมากที่สุดและรู้ช่องทางว่าควรจะนำปัญหาต่าง ๆ ไปปรึกษาใคร นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าอาชีพเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้นำศาสนาอิสลามมีศักยภาพในการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

- ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง พบว่า ผู้นำศาสนาอิสลามที่ดำรงตำแหน่งมาเป็นระยะเวลาสั้น คือ 3 เดือน-1 ปี นำปัญหาต่าง ๆ ของมัสยิดไปปรึกษากับผู้แทนในเขต

ของคนในกรณีที่มีปัญหามากที่สุด ร้อยละ 72.7 รองลงมาผู้ที่ดำรงตำแหน่งนานขึ้น คือ 2-5 ปี 6-10 ปี และ 61 ปีขึ้นไป นำปัญหาไปปรึกษา ร้อยละ 62.2, 64.0 และ 58.8 ตามลำดับ แสดงว่าผู้นำศาสนาอิสลามที่ดำรงตำแหน่งยิ่งนานจะมีศักยภาพทางการเมืองลดลงเรื่อย ๆ อย่างไรก็ตามระยะเวลาดำรงตำแหน่งไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้นำศาสนาอิสลามมีศักยภาพในการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันแต่ประการใด

โดยสรุป ผู้นำศาสนาอิสลามนำปัญหาต่าง ๆ ของมัสยิดไปปรึกษากับผู้แทนในเขตของคนในกรณีที่มีปัญหา มากที่สุด ได้แก่ ผู้นำศาสนาอิสลามที่อยู่ในเขตบางกะปิ มีตำแหน่งอิหม่าม เป็นผู้นำศาสนาอิสลามที่มีอยู่ในวัยหนุ่ม อายุระหว่าง 31-40 ปี มีระดับการศึกษาสูง คือ ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า เป็นผู้ที่เคยมีอาชีพกานัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือกรรมการชุมชนและดำรง ตำแหน่งมาเป็นระยะเวลาไม่นาน คือ 3 เดือน-1 ปี

ตารางที่ 5.12 ร้อยละของการเคยนำปัญหาต่าง ๆ ของมัสยิดปรึกษากับผู้แทนในเขตของคนจำแนกตามปัจจัยต่าง ๆ

(ก = ได้ปรึกษาในกรณีที่มีปัญหา, ข = ไม่เคยปรึกษาหารือ)

สถานการณ์	ก	ข	จำนวน	%
1. ภูมิฐานะของมัสยิดที่สังกัด ($X^2 = 6.726, df. = 3, Sig. = 0.081$)				
ก. เขตพระโขนง	68.8	31.3	32	25.8
ข. เขตบางกระปิ	75.0	25.0	32	25.8
ค. เขตมีนบุรี	44.4	55.6	27	21.8
ง. เขตหนองจอก	57.6	42.4	33	26.6
2. ตำแหน่งทางผู้นำศาสนาอิสลาม ($X^2 = 6.556, df. = 3, Sig. = 0.087$)				
ก. อิหม่าม	71.2	28.8	52	41.9
ข. คอเต็บ	46.4	53.6	28	22.6
ค. บิหลัน	46.2	53.8	13	10.5
ง. กรรมการมัสยิด	67.7	32.3	31	25.0

(มีต่อ)

ตารางที่ 5.12 (ต่อ)

สถานภาพ	ก	ข	จำนวน	%
3. อายุ ($X^2 = 8.826$, $df. = 4$, $Sig. = 0.065$)				
ก. 20-30 ปี	50.0	50.0	4	3.2
ข. 31-40 ปี	87.5	12.5	16	12.9
ค. 41-50 ปี	70.4	29.6	27	21.8
ง. 51-60 ปี	61.0	39.0	41	33.1
จ. 61 ปีขึ้นไป	47.2	52.4	36	29.0
4. ระดับการศึกษา ($X^2 = 2.942$, $df. = 3$, $Sig. = 0.400$)				
ก. ประถมศึกษา	58.4	41.6	89	71.8
ข. มัธยมศึกษา	66.7	33.3	24	19.4
ค. อาชีวศึกษาขั้นสูง	66.7	33.3	3	2.4
ง. ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	87.5	12.5	8	6.5
5. อาชีพ (ก่อนเป็นผู้นำศาสนาอิสลาม) ($X^2 = 17.803$, $df. = 3$, $Sig. = 0.000$)**				
ก. ข้าราชการหรือรัฐวิสาหกิจ	81.8	12.2	11	8.9
ข. ครูสอนศาสนา	82.8	17.2	29	23.4
ค. กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือกรรมการชุมชน	100.0	-	7	5.6
ง. อื่น ๆ	48.1	51.9	77	62.1
6. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง ($X^2 = 0.798$, $df. = 3$, $Sig. = 0.849$)				
ก. 3 เดือน - 1 ปี	72.7	27.3	11	8.9
ข. 2 - 5 ปี	62.2	37.8	37	29.8
ค. 6 - 10 ปี	64.0	36.0	25	20.2
ง. มากกว่า 10 ปี	58.8	41.2	51	41.1
รวม	77	47	124	-
ร้อยละ	62.1	37.9	-	100.0

หมายเหตุ : ** = มีนัยสำคัญน้อยกว่า .01

สรุป

ผู้นำศาสนาอิสลามที่อยู่ในเขตพระโขนงและบางกะปิ มีความรับผิดชอบต่อการแก้ปัญหาของชุมชนและมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าเขตชั้นนอก ซึ่งอาจเป็นเพราะการติดต่อกับคนนอกไม่สะดวก จึงไม่ได้มีการร่วมปรึกษากับผู้แทนในเขตของตน ผู้นำศาสนาอิสลามที่ดำรงตำแหน่งอิหม่ามมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าตำแหน่งอื่น ๆ ผู้นำศาสนาอิสลามที่มีอายุวัยกลางคนมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าวัยอื่น ๆ ผู้นำศาสนาอิสลามที่มีการศึกษาสูงจะมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ ผู้นำศาสนาอิสลามที่เคยมีอาชีพกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือกรรมการชุมชน จะมีความรับผิดชอบมากกว่าคนที่เคยมีอาชีพอื่นมาก่อน และผู้นำศาสนาอิสลามที่ดำรงตำแหน่งมาเป็นระยะเวลาไม่นานมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าผู้นำศาสนาอิสลามที่ดำรงตำแหน่งนานขึ้น.